

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIV. Број 614
Субота, 5. октобар 1968.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПАЛАТА МИРА

У главном граду Холандије, Хагу, 28. августа 1913. године свечано је отворена Палата мира. Новац за подизање ове палате дао је северноамерички индустријалац Карнеги Ендрију (1835-1919) пореклом Шкот, познат по томе што је један део свога имања дао у добротворне сврхе, а највише за

оснивање јавних библиотека у САД и другим земљама. Месне власти требало је једино да уступе земљиште за подизање зграде и обезбеде њено даље одржавање.

Палата мира у Хагу интересантна је поред тога што је у њој седиште Међународног суда и по томе што су у њеној изградњи учествовали: Холандија — која је дала земљиште, Американец Карнеги — новац за подизање, конструктор је био француски архитекта М. Кордоние, а палата је израђена у фламанском стилу.

У Палати мира постоји и огромна библиотека.

НАГРАДА

Васко де Гама, португалски морепловац, рођен око 1469. у Ес-трамадури умро је у Индији 1524. године.

Португалски краљ Хуан II одредио га је за првог вођу експедиције која је требало да иде у Индију. На овом путовању 1498. године пронашао је поморски пут за Индију око Африке и њене најјужније тачке Рта добре наде.

По повратку у Лисабон 1. IX 1503. године Васко де Гама је довео 13 бродова драгоцености. Да би овековечио ово путовање, тадашњи краљ дон Емануел сазидао је манастир и кулу Белем а Васка де Гама проглашио великим Португалцем дајући уз то племићку титулу њему и његовим потомцима.

У ОВОМ БРОЈУ: Праље хероји. Не оклебајше. Оштрво лобаца сунђера. Басен земљотреса. Судбине ушкане у шейхе. Електронска дактилографкиња. Суйарници мајмуна.

Ripley's Вероватни шта је то?

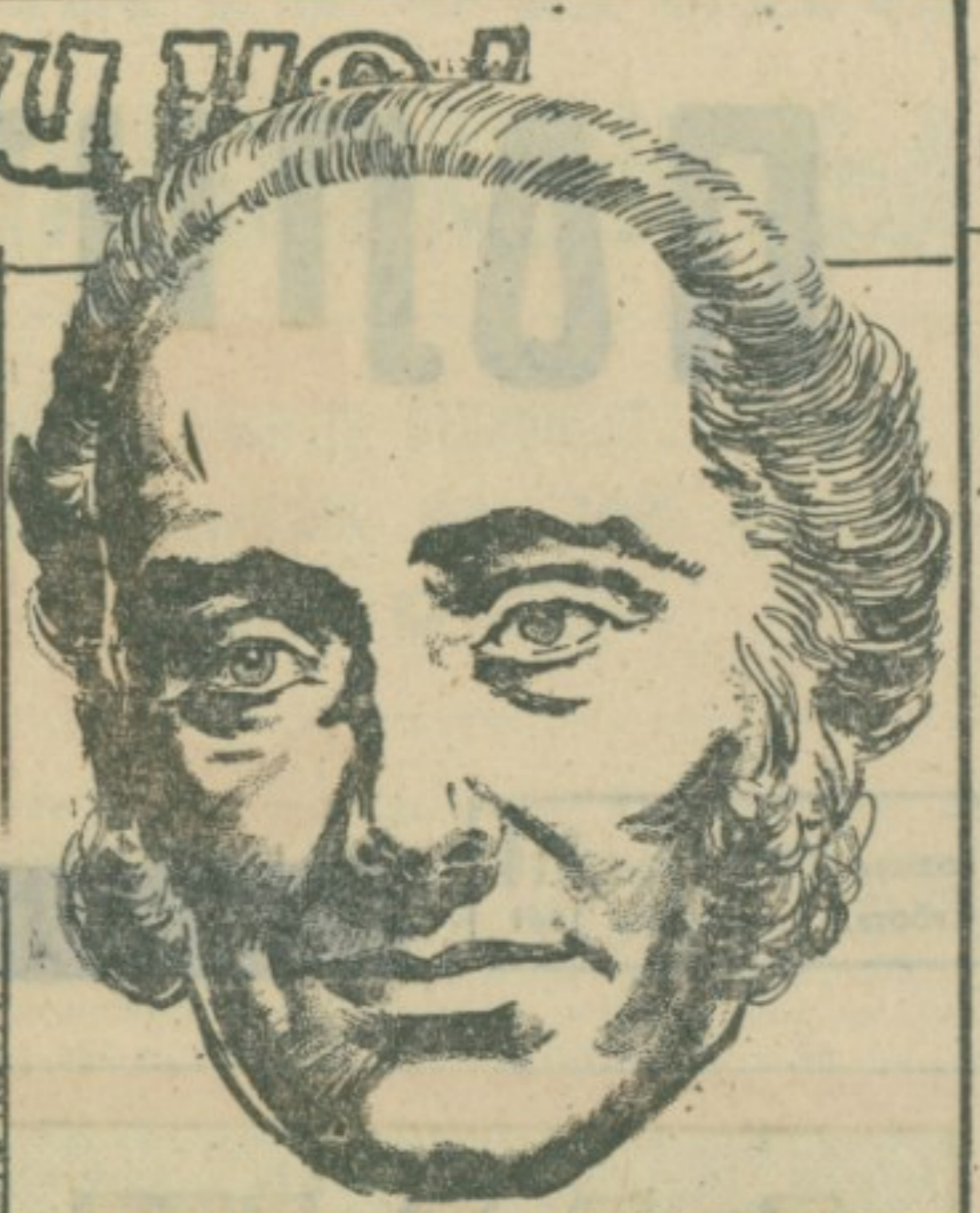

ХРАМ

У ТАИ-ФУУ (КИНА) ПОДИГНУТ ЈЕ НА ПЛАНИНСКОЈ КОСИНИ ИЗНАД ГРАДА ДА СВОЈИМ ЗИДИНАМА ЗАДРЖИ ПРОМАДУ КОЈА СЕ ОКОТРОЛА НАД ПЛАНИНУ И УГРОЗИЛА НАСЕЉЕ!

King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved

ТАЧАН КАО САТ

ВИЛИЈАМ ХЕЗЛА (1789-1834) ИЗ МАНЧЕСТРА, У ЕНГЛЕСКОЈ, БИО ЈЕ ЧИТАВОГ ЖИВОТА ТОЛИКО ТАЧАН ДА ОУ НЕГОВИ СУГРАЂАНИ ПРЕМА НЕГОВОМ ОДЛАСКУ НА ПОСАО И ПОВРАТКУ С ПОСЛА ДОТЕРИВАЛИ СВОЈЕ ЧАСОВНИКЕ!

ЛУЛА

СЕР ВАЛТЕВА РЕЛИЈА НА КОЈУ ЈЕ ПУШИО НА ПУБИЛИШТУ ПРЕД САМО ПОПУЉЕЊЕ И ДАНАС ЈЕ, ПОСЛЕ 345 ГОДИНА, ПОТПУНО ИСПРАВНА!

НАЈВЕЋИ ЗАСАЂИВАЧ ДРВЕТА У ЕВРОПИ!

ЕВРОПСКА СОЈКА УВЕК НОСИ ЖИРОВЕ И ЗАСАЂУЈЕ У ЈЕДНАКИМ РАЗМЕРИМА И У САВРШЕНО ПРАВИМ РЕДОВИМА! ХИЉАДЕ ЕВРОПСКИХ ХРАСТОВИХ ШУМА СВОЈЕ ПОСТОЈАЊЕ ДУГУЈЕ ОВОЈ ПТИЦИ!

РАТНИК КОГА ЈЕ МРТВАЦ, ПРОИЗВЕО У ВИТЕЗА

ГАЛЕНУ, ЈУНАКУ БИТКЕ У РОНСЕВАЛСКОЈ ДОЉИЦИ У ШПАНИЈИ, НАРЕДИО ЈЕ КАРЛО ВЕЛИКИ ДА КЛЕКНЕ ПОРЕД СВОГ УБИЈЕНОГ ВОЈСКОВОДЕ РОЛАНДА А ЗАТИМ ЈЕ РОЛАНДОВОМ МРТВОМ РУКОМ ДОДЕРНУО ГАЛЕНА ПО РАМЕНУ И ТАКО ГА ПРОГЛАСИО ВИТЕЗОМ (1185 ГОДИНА)

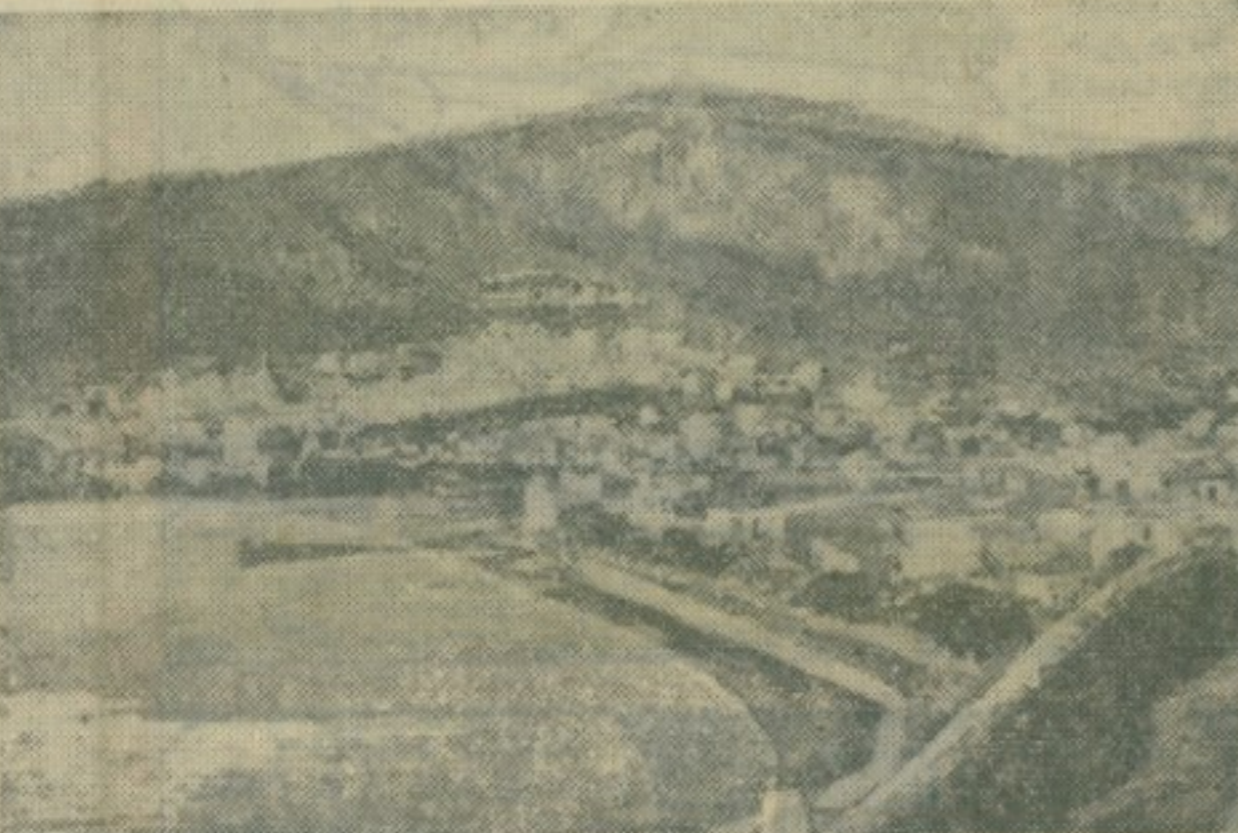

НАЈВЕЋИ ДИЈАМАНТ НАЂЕН У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА

БИО ЈЕ ПОСЛЕ ГЛАСАЊА ТЕЖАК 111^{1/2} КАРАТА! ДИЈАМАНТ ЈЕ НАЂАО ВЕНЦАМИЦ МУР У МАНЧАСТРУ, 1834. ГОДИНЕ.

ОСТРВО ЛОВАЦА НА СУЊБЕРЕ

Уз обалу острва Калимос, додуше, пристају велики бродови али ретко довозе туристе. Ово острво је у прошлости морало да дели судбину целе групе Додеканеских острва која су била под Персијанцима, Римљанима, Турцима и на крају Италијанима. За време Италијана, од 1912. до другог светског рата, острвска група обухватала је површину од 2.544 квадратна километра.

КАЛИМОС

СУЊБЕРИ

За 105.000 становника додеканеске острвске групе припајање Грчкој 1947. представљало је радостан догађај јер је већина у ствари већ и била грчка. Улаз у луку је изванредан: терасасто поређане куће на голим обрнцима, обојене су бело и плаво. Степенице између кућа понекад су тако уске да две особе не могу да иду упоредо. То је место ловаца на сунђере. Лица жена носе печат не само тешке животне борбе него и бриге за мужа или сина који је отишао на широку пучину за својим тешким послом.

Трикер и Сими придружују им се сваке године. Острво Калимос опрема године просечно 45 бродова од 5-10 тона које прати резервни брод од 80 тона на коме су залихе хране и алата. Осим 1.200 морнара на овим бродовима ради 2.000 ронилаца-ловаца на сунђере.

ОСТРВО НИЈЕ ВЕЋЕ ОД 100 КВАДРАТНИХ КИЛОМЕТАРА. НА ОНО МАЛО ЗЕМЉЕ УСПЕВА САМО НЕШТО ГРОЖЂА, МАСЛИНА, МАНДАРИНА И ЛИМУНА, А 14.000 ЉУДИ ЖИВИ ПРЕТЕЖНО ОД РИБОВОЛА.

Кратко време које остаје под водом ронилац мора што боље да искористи јер од тога зависи његова плата. Он није плаћен према времену него добија проценат од продаје. Највише су тражени жуто-смеђи сунђери; а црни иако се врло тешко могу отргнути са камена и представљају прат

брод одмах морају да га спусте поново у воду на око 20 метара дубине јер само лаганим и равномерним попуштањем притиска може да ишчезне одузетост. Ко има смелости да се спушта у морске дубине излаже се разним опасностима. Струјања која човека одвлаче од правца коме тежи, шиљато камење о које може да се повреди, морски пси и друга непредвиђена изненађења приморавају ловца на сунђере да поред свог напорног посла стално будно пази и буде спреман на одбрану.

Сунђер изнесен на палуву реткост готово су безвредни. Сада се већ ради најмодернијим оруђем Ронилачко одеело у коме ловац сам може да регулише довод кисеоника и ваздушни притисак везано је са бродом где се на манометру може прочитати дубина и време. Ови рониоци достижу и 80 метара дубине и тако су добро опремљени да на 40 метара могу да остану читав сат, док са 70 већ после пет минута морају да изроне. На таквим дубинама човечије тело трпи притисак од 7 кг на квадратни сантиметар. Посао у таквим дубинама захтева од рониоца највећу концентрацију: мора стално да регулише довод кисеоника и притисак ваздуха уз то да кида сунђере са камена и да их смешта у торбу. Због неправилног регулисања притиска рониоцу може да продере азот у плућа услед чега настају опасне одузетости. Ако таквог рониоца извуку на

У пролеће када се ловци на сунђере одвајају за осам месеци од својих кућа, становници Калимоса им приређују дирљив опроштај. То није свечаност уз пијанке и веселе игре. То је обичај да пре него што исплове из луке у жалосној поворци три пута обиђу око својих кућа а када се у октобру или новембру врате такође три пута оплове око луке пре него што пристану. Али ни повратак не представља радосну свечаност: сваке године море отме по неколико ронилаца или их тако онеспособи да више никад не могу да обављају свој посао. У рибарењу на сунђере у Егејском и Средоземном мору учествују и становници многих других острва. Рониоци са острва Егина, Пидра,

Најпримитивнији начин вађења сунђера је мрежа која се на малим дубинама повлачи по морском дну. У њу се сунђери заплету а затим се покупе. Нарочито храбри рониоци спуштају се потпуно наги до 15 метара дубине. Испод руке држе камен који, када напуне торбу с пленом, једноставно испусте да би постали лакши и изронили. Они издрже и до три минута под водом. Рониоци који се спуштају у мора са маском на лицу, „фернес“, везани су ужетом за брод који своју вођњу по дешава према њима. Морнар који је одговоран за рониоца пази на најмањи сигнал по коме опевује да ли хоће да изрони или се налази у опасности.

И они навијају

У аргентинском граду Вилалба често је долазило до изгреда против фудбалских судија и зато су, ради личне заштите, сваком тамошњем фудбалском судији додељена по три полицајца. Па ипак је један, „непристрасни“ Антонио Гуера, извукао батине од три полицајца своја телохранитеља који нису могли да му опросте грешке у суђењу на штету месног тима. После овога за заштиту судија у Вилалби доводе се полицајци из других места.

Даље обрађивање сунђера обавља се у луци. За Америку и Немачку остављају се сунђери у природној боји док Енглези воле светлије и зато се помоћу хипосульфата изблеђују. Мањи сунђери се сасеку маказама и излупају кратким моткама да испадне камење. После последњег прања сунђери се нижу на канал и оставе на сунцу да се суше. Килограм овога дивног морског продукта стаје око 36.000 динара. У већим градовима Грчке виђају се трговци који носе густо навијене сунђере. Продају своје „сфугари“ туристима као сувенире.

НЕ ОКЛЕВАЈТЕ

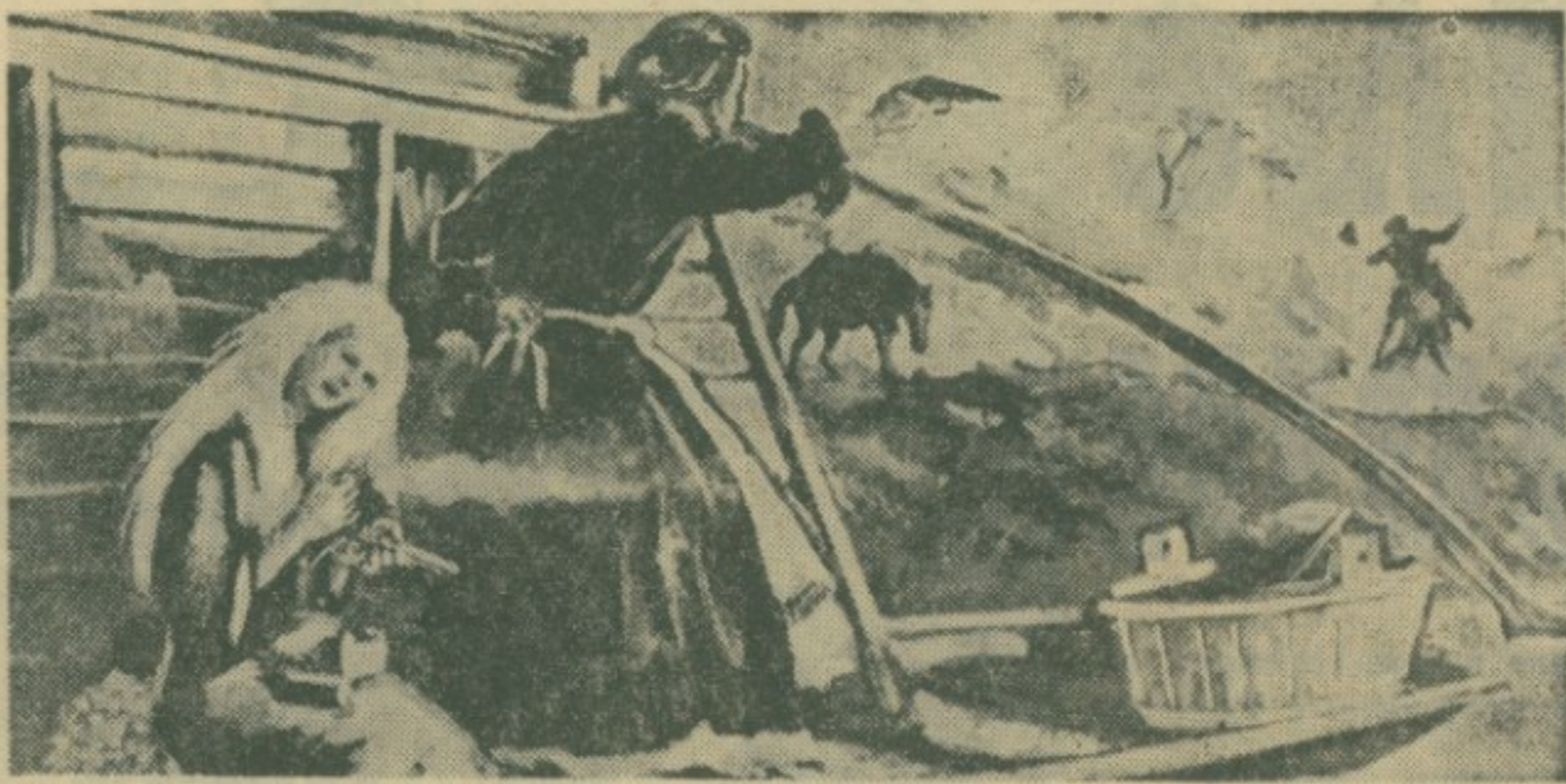
Похађао сам средњу школу у Бечу. У мом разреду се налазио један изузетно обдарен дечак, а уз то и врло вредан и амбициозан. Због тога смо га прозвали „Метерних“. Једино смо му сви замерали што је његова гардероба била, тако нам се чинило, претерано луксузна. Кишних дана се довозио очевим колима. Али и поред свега, био је једноставан и ми смо га волели.

Једно јутро „Метернихово“ место је остало празно. Прво смо помислили да је закаснио или се разболео, али смо ус-

фоном његову кућу, пошто није дошао на предавања. Мајка се јавила и рекла да је син, не могавши да се смири, отишао из Беча. Отишао је у једно мало место да се запосли код неког апотекара. Никада га више нисмо видели.

Била је велика штета што је напустио школу јер је много обећавао! Осетили смо се мало криви. Знали смо да је била довољна само једна наша реч, један пријатељски покрет и све би било другачије. Међутим, ми нисмо умели да му приђемо. Врло често недостатак храбрости и одлучности може све да упропасти.

Никад не треба оклевати. Чим се роди добра мисао треба је упутити ономе ко је очекује, јер је у часовима искушења тако мало потребно ономе ко пати.

Од пуцња из пушке праћеног заглашујућом детонацијом прхнуло је читаво јато живине и надали се у трк прасићи који су ришкали у близини куће. Два бандита увидевши да су примећени, потераше највећим трком своје коње. Њихови крици којима су их подјаривали мешали су се са звиждуком метака и одјеком пуцњава.

двe скитнице успорише ход. — Ти си ми тврдио да ћемо убрзо доћи до плена јер ће се жене уплашити кад нас буду виделе... — рече љутиг један од двојице лупежа. Ово је била само једна од прича о „женама с пистолом“ које су некад та-

СЛИКЕ СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

које играле значајну улогу у освајању и задржавању поседа на Дивљем западу.

Наравно, ово је било савсим нормално, кад се сетимо какви су услови онда владали у тим суровим и ретко настањеним пределима. Људи који би и успели да нађу погодни место на коме ће подићи провизорну дрвену кућу ретко би кад остали ту дуже, него би остављали жене и децу саме, а они одлазили даље у потрагу за новим, бољим земљиштем или за златом и петролејем.

коро сазнали да је његов отац, познати банкар, претходне ноћи ухапшен. Новине су о овоме дале велики значај, па су чак доносиле и породичне снимке. Хиљаде сиромашних људи остало је без свог тешко уштеђеног новца који је пропао у банци.

Три недеље „Метерних“ се поново нашао у својој клуби. Ушао је у разред погнуте главе и сео на своје место. Одмах је отворио књигу и почео да чита. Следећа два часа су протекла мирно и он је само једном подигао поглед.

Кад је звонило огласило одмор, ми смо, као и увек, бучно полетели у ходник. „Метерних“ се дигао полако и пошао према нама. Али, сви смо му наједном окренули леђа. Он се упутио онда према прозору и ту је остао до краја одмора, сам.

Схватили смо да би само је дан гест пријатељства с наше стране био довољан да он не буде тако усамљен, али ми смо се устручавали да први начинимо тај гест. Кад смо се поново нашли у клубу „Метерних“ нас више није гледао, опет је читао. Његове бледе усне су нам јасно говориле о његовој душевној борби.

После завршених часова журно је изашао из клубе и отрчао кући.

Осећали смо се негодно због нашег кукавичлука. Нисмо нашли начина да му приђемо. Знали смо да се изгубљена прилика ретко враћа.

Сутрадан смо позвали теле-

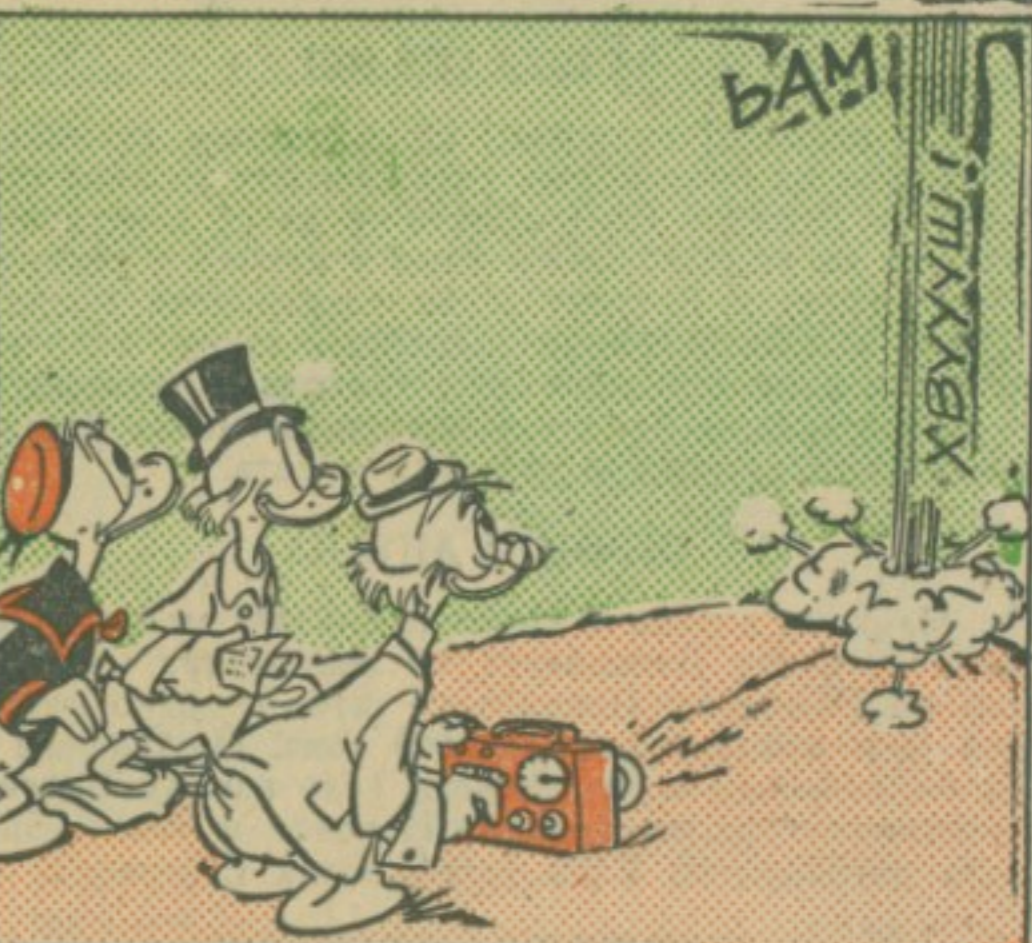
ГРАД НА МОРСКОМ ДНУ

У Марсеју се гради подводни градин од двадесет кућица претходно склопљених на копну. У кућице ће се уселити научници који треба да проучавају морско дно и услове живота под водом.

СРЕЋАН ЗИДАР

Док је рушио један зид капеле у Ремсу зидар Марсел Дурин био је врло изненађен када је нашао једну кутију аспирина. Кутија је била врло тешка, и уместо аспирина била је пуна великих златника.

Праље хероји

На платформи куле, осматрач се шетао горе-доле и јављао:

— Нема ничег новог. Све је мирно!

Десет корачаја ка мору... десет ка копну... како је друга ноћ за осматрача кад се ништа не догађа.

Изнад њега, високо као на катарки уздиже се застава. Далеко на хоризонту раба се сунце и магла се полако диже.

С напрегнутом пажњом, осматрач гледа. Одједном повика:

— Пажња! Флота на видику!

Квава флота! Долази са рта Антиба и креће се у правцу залива Вилфранш.

Шта хоће ови фантоми? У потпуној тишини, полако се крећу по пучини. Колико је ту једрењака? Има их на десетине... сто бродова, две стотине, три...

„Беле птице смрти прошле су поред нашег града“ — писало је доцније један песник из Нице. Беле птице су оставиле за собом постош, сејале су очајање и страх.

Гусари на видику

— То је флота Каир-ад-Дина, гусара, познатог под именом „Рићобрад“! — повика осматрач.

Један старац рошавог лица ушпта:

— Ти си рекао Рићобрад? Да ли си сигуран? Пуних 20 година слудио сам га као роб. Двдесет година, а сваког дана су ме тукли до крви. Кад сам покушао да побегнем, тај ђаво ми је огулио кожу са руку.

Тада приђе један висок човек одевен као мускетар и повика:

— Зашто крити опасност. Француски краљ је највећи непријатељ наше лепе Нице. Да би се осветио за увреду коју му је нанео Шарл V и

отворио пут за Пијемонт, он је направио савез с Турцима.

Страшна коалиција

На мору су се концентрисале поморске снаге Каир-ад-Дина, Сулејман II, турски цар, после тајних преговора које је водио са бароном де ла Гард, послао је алжирског гусара који је командовао флотом од 300 једрењака са 14.000 чланова посаде, оprobаних како на копну тако и на мору. Међу њима се налазе: Али-Другут, поручник Рићобрад, Осман, јаничар и Реј Салек, капетан отоманске гарде.

На копну, Французи који су у савезу с Турцима, исто тако имају моћну војску, јер поред домородаца примили су још и највештије.

Снаге су овако биле распоређене: на Средоземљу — Рићобрад, на копну — француске снаге, а у Ници чете које су браниле тврђаву. У центру овог трокута налазио се народ који је јадиковао преплашен. Кроз прозоре су људи бацали вреће са рубљем, оделом, све то стављали на колица и бежали у непознатом правцу.

Паника

Уским и тесним улицама кретала се група калуђера: неки су на раменима носили тешке кофере а други на некој врсти носила месо и цаклове са брашном.

За том поворком је ишла завијена у црно, босонога праља Катарина Сегиран да би се лакше пробрала до своје куће, у којој је водила тежак и мукотрпан живот. Али она је волела свој скромни дом и желела да га очува.

Сегиран седе на шамлици поред стола на коме се налазило рубље које је требало опрати. Ту је и њена широка

пракљача којом она пере још од детињства.

Предвече узне котарицу с рубљем и крену улицама којима је врела војска. Један војник је упита:

— Хеј, пријо... Где ћеш с том корпом?

— Да перем рубље.

— Да ли је чујете? — повика један најамник. — Док сваки паметан човек напусти Ницу, ова жена иде да пере рубље Турцима пред носем!

— Шта могу кад сам читао свог живота прала рубље.

У понедељак 6. августа све је било мирно, само су се чуле песме цврчака и војничке трубе.

У уторак, 7. Сегиран се пробудила од више и детонације. Брзо изађе на улицу. Кроз гомилу виде како на носилима носе неку жену бледу као смрт. Поред ње је ходао један сељак рањен у главу. Са свих страна су стизале жалбе:

— Турци су нас изненадили за време спавања! Моје најмлађе дете су набили на шиљак! Моју жену су убили! Све су куће опљачкали! Осветимо се! Смрт ђавољима и француском краљу.

Сегиран је имала пуне руке посла — превија рањенике којих је све више.

У среду увече, 8. августа, помагала је једном артиљерицу да понесе корпу с гранатама до дворца. Кад се вратила, неке жене рекоше:

— Погледајте ову лепу ратницу! Да ли је то стварно жена или човек у сукњи?

— То није ни човек ни жена. Погледајте њене слабе груди и широка рамена, њене танке ноге! То је мауфасеја (на дијалекту Нице значи: рђаво грађана жена).

— Дона мауфасеја! — прихватише сви и овај надимак је остао везан за успомену на праљу, жену пуну енергије, храбрију и од најхрабријих људи.

Неки дан доцније, у петак 10. августа, у сутон управник двора у Ници Андре Одине де Монфор примио је једног француског парламентарца који га је позвао на предају.

— Ако се још одупирете наше три батерије ће вас без милости тући. Паметније је да се предајте!

— Господине, — одговори мирно Монфор, — мој грб носи девизу: „Треба се одупрети“. Све становништво је спремно да до последњег даха брани ове прилазе!

Сегиран је чула овај разговор, видела тужно управничко лице и рекла му:

— Господине управниче, и мали сте право што сте позвали на становништво. Ја сам ружна. Створена сам само зато да бих патила. Али данас знам зашто живим: ја могу да користим.

Вративши се својој кући она застане на вратима изне-

Петнаести август Ница празнује као један од најважнијих догађаја у својој историји.

Од 1538. године, године првог споразума са Ницом, Франсоа I је намеравао да оснује грофовију да би му био отворен пут ка Италији. Пошто није имао довољно јаку флоту, створио је савез са Сулејманом II Величанственим, турским царем, који је обећао да ће послати своју моћну флоту на обале Провансе са трупама за искрцавање. Команду је поверио Каир-ад-Дину, који је пред-стављао страх и трепет за читаво Средоземље.

Петог августа 1543. године турска флота је ушла у залив Анђела и извршила опсаду која је ушла у историју.

На платоу куле људи су се борили желећи да часно умру. Многи су рањени и крв је лопила, а они који се још боре посртали су и избацивали гранате али оне нису погађале свој циљ.

Турци су се помоћу лествица испели у тврђаву. Наоружани су јатаганима. Иза њих иду јаничари, затим чете Тосканаца и на крају добровољци из Провансе.

Шта овај несрећни град може још да очекује. Све је свршено!? Ница више није слободан град. Тосканске чете се већ крећу. Доле се чују трубе добровољаца из Провансе. А браниоци тврђаве су готово сви изгинули.

Увиђајући неизбежност катастрофе, Сегиран сиће са куле да нађе Изабелу Морена.

Две праље пошоше да прикупе снаге. Изгледало је све бесмислено али убрзо се сакупило двадесет младих и здравих девојака које се брзо пошле на кулу. И друге су пристизале. Све им је служило као оружје: мачеви узети од палих војника, секире, пракљаче, ноге од столова, све.

— Ђавољи синови, повика Сегиран, нека упамте нас, жене Нице!

Дошло је до непосредних борби прса у прса. Али непријатељ је био многобројнији и боље опремљен. Искрпљене, жене су већ посустале. Али, одједном, шта се догодило?

— Победа! — зачу се један женски глас. — Победа!

Жене су секле лествице од конопца којима су се нападали пели и одбијали непријатеља који је падао у јаркове изван зидина.

Незаборавна праља

И тежи и лакши рањеници дошли су до пушкарница и видели једну врсту страшних привиђења: жену која је у једној руци држала турску заставу а у другој крваву пракљачу.

— Сегиран! — повика један борац.

То је заиста била она! Сегиран, непозната жена из народа постала је ослободилац и победник.

Исто толико скромна колико и храбра, Сегиран је остала после свог великог подвига. Следеће године су становници подigli споменик незаборавној праљи да би је се сећала будућа поколења.

најена. За њеним столом седела је једна крупна жена и секла хлеб. У њој је препознала Изабелу Морена, свог највећег непријатеља. Али овог пута је Изабела погледа без мржње и рече:

— Не могу без тебе. Ти се бар ничег не бојиш.

Сва узбуђена, Сегиран хтеде да је пољуби. Ево најзад још једне која ће чувати част Нице.

— А сада — рече Изабела, — шта можемо учинити?

— Ми смо потребне борцима — одговори Сегиран. — Неко треба да им улије храбрости. Зашто не бисмо то учиниле нас две?

Жене се организују

— Рићокоси је западио Мантон и Рокбрим! Турци су мучили бегунце. Неки рибари видели су главе набијене на колац. — Кружиле су вести градом. Многи су и поред тога, ипак остали да се боре.

Жене су изашле из подрума, рушевина, болница и сакупили се око Сегиран. Неке су узеле мачеве од мртвих а Сегиран се није растављала од своје пракљаче.

Најјаче жене су носиле у дворцу котарице са ђуладима; друге гасиле пожаре изазване артиљеријском ватром; неке помагале лекарима.

Сегиран је све то гледала с поштовањем. Готова све те жене су праље као и она.

— Ујутру 15. августа Французи и Турци извршише масовни напад! — пронели су глас рањени војници.

Све више је растао број мртвих и поред храбрости становништва.

Сегиран је ишла кроз опустошене улице са својом пракљачом. Наилазила је на рањене ратнике, на неупотребљиво оружје, на јавке невољника. Свуда је прави пакао. На степеницама које воде ка кули леже многи мртви.

СА СВИХ СТРАНА

ЗА ШТА СВЕ НЕ!

На недавној годишњој конференцији америчких предузећа за производњу електронских машина одржаној у Денверу САД, изнето је да се електронске машине не употребљавају само у научне и техничке сврхе, него: у Бостону један електронски мозак у једној послатичарници одређује тачну количину крема и воћа при прављењу сладолета тути-фрути, а на америчком Западу електронски мозак даје за 40 секунди податке о старости дрвета.

ОГРОМНА АНТЕНА

Највиша антена у Немачкој — 332 метра — уздиже се близу Даненберга, 90 километара југоисточно од Хамбурга. Поред тога што је овако висока она је и веома тешка — 1.000 тона. Постављена је да би побољшала телефонске везе између Берлина и осталих градова Западне Немачке и тако осигурала истовремено 2.500 телефонских разговора.

ЈЕДНА ОД НАЈСТАРИЈИХ

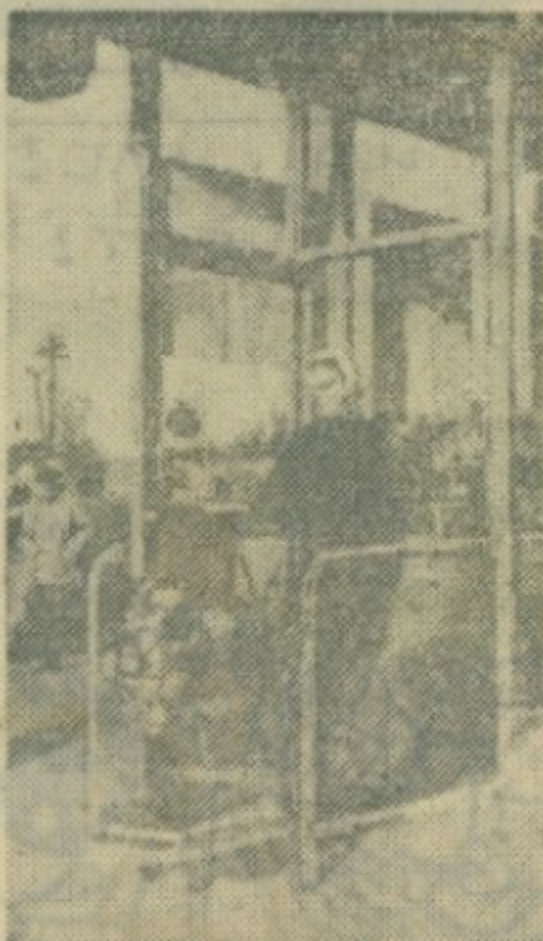
Гутенбергов музеј у Мајнцу је обогатио једном књигом велике вредности — због своје реткости и старости — коју је поконио јапански професор М. Осави из Киота. То је једна штампана будистичка књига (дхарани) из 770 године.

СА ПЛАСТИЧНОМ КАРОСЕРИЈОМ

У Израелу су се појавила прва спортока кола њихове израде са пластичном каросеријом. „Сабра“ достиже брзину од 180 километара на час.

КРАЂА КОЛИЦА

У Америци се ових дана води борба против једне доста необичне појаве: крађе колица за превоз робе у самоуслугама.

Утврђено је да у току једне године нестане око 500.000 колица, што представља губитак од 750.000 долара. Да би се овоме стало на пут једно америчко предузеће направило је нови тип колица на принципу магнета.

Чим колица изађу из одређеног простора (у Америци купци могу да одвезу колица до својих кола) точкови се аутоматски блокирају и — нека их вози ко може!

Детективи у самоуслугама кажу да многе домаћице ова колица користе за чување прљавог рубља.

ЗА АРХЕОЛОГЕ

Недавно је у општини Нидернберг у округу Обербург у Доњој Франконији пронађена камена гробница једног римског војника, на 120 см испод тла. На њој се налазе добро очувани записи борби у којима је овај војник учествовао. Откривени су и остаци великих крчага за воду. Нидернберг је једно од најстаријих села у долини Мајне. Основали су га Римљани 100. године када су ту подigli једно утврђење.

РЕКОРДЕРИ

Рекорд по броју деце у Америци носи породица Бардсли са њих 19. Француски рекорд је бољи јер породица Дево из Ниорта има 25 деце и налази се на челу рекорда те врсте.

Најмлађа мајка са највећим бројем деце је 23-годишња Францускиња Марсел Беланже из Тишевила (Ори) са својих седморо малишана.

Досада непревазиђени рекорд по броју унучади носи — опет Францускиња — бака Хетие д'Арбоа (Јура), која је 1930. године присуствовала крштењу свог стотог унука.

ИЗ РУКЕ У РУКУ

Главни град данашњег војводства Луксембурга прославља ове године хиљадуто годишњу отако га је Зигфрид из племена Каролинга основао (963). У почетку је Луксембург био грофовија са утврђеним градом.

После грофа Хенрика IV (1196) који није имао мушког потомка дошла је његова кћи Ермезила (владала је до 1224). Она је обезбедила мир, напредак града и слободу. Хенрик V њен син, учествовао је у крсташким ратовима. Један од Хенрика постао је немачки цар, а други је био шведски краљ и погинуо 1346. Његов син Карло основао је 1443. у Прагу универзитет, најстарији у Европи.

У шеснаестом веку Луксембург је био двалут под влашћу Шпанаца. Затим су га заузели Французи. За време три десетогодишњег рата град је претрпео штету од пожара и пљачке, а епидемија је десетковала становништво.

Кад су га Французи поново заузели 1684. назван је Северни Гибралтар. Тврђаву су оправали по упутствима чувеног војног градитеља Бо-

вана. Град није остао дуго под француском управом, пошто су га заузели Аустријанци. Бечки конгрес (1814) уступио је Луксембург Холандији, која га је улепшала и постао је „Град ружа“.

Најзад је 1867. године проглашена неутралност Луксембурга а пруски гарнизон напустио је тврђаву која је потпуно срушена. Отада Луксембург напредује и сав је у ружичањима.

Термо-пластична материја

У детронитским фабрикама се испитује једна нова материја. То је термо-пластична материја која и после удараца или оштећења добија свој првобитни облик под дејством топлоте.

Ова материја лакша од челика и јединија од стакленог влакна наћи ће примену нарочито у изградњи каросерија за аутомобиле.

ФРАНСОА ЖОЗЕФ ТАЛМА

ТАЛМА

ДЕБИТОВАО у »Француској комедији« 1787. године.

ОСНОВАО с ирујом илумаца »Позориште слободe, браћства и једнакости« 1791. годе је приказивао комаде ирожеише идејама француске револуције.

БОРБА Талме ироиив лажној класицизма иоиговала је развијку реализма на француској сцени

ложе и припрема се да ступи лицу. Млада глумица Лујза на сцену обучен у тогу придржавану на рамену, са санулоге лепотица није могла да далама на ногама, кратко ошшишане косе, без пудера на кликне:

— Како је ружан! Подсећа на старе кипове.

Уместо одговора он је пружи младој глумици нацрт за костим од славног сликара Давида, великог познаваоца античког доба, који је желео да „ослободи уметност од лошег француског стила“. Затим је достојанственим кораком, мада стегнута срца, ступио на позорницу.

Када га је публика угледала жамор је пролетео двораном. Шта тражи тај антички кип на позорници? — питали су се многи. У партеру су се чули узвици негодовања. Међутим, млади људи, присталице реформи одговорили су на негодовање громким аплаузом. Уметник Давид, будући револуционари Дантон, Мирабо и Демулен, гласно су изражавали своје одушевење.

На крају тираде Прокулус је свечано отпразнен са сцене. Тако је, захваљујући Талминој храбрости, француско позориште једним потезом доживело дубоки преображај.

Многи стари глумци се нису мирили са реформом. Тако је познати стари комичар Ванхов увек бучно негодовао када су му облачили костим без ципела:

— Триста му громова, где ћу ставити кључ од стана!

ДРВО — ШМРК

Колхозници Гладне степе почели су масовно засађивање дрвета цида. То је дрво својеврсна пумпа: из тла исисава влагу и испарава је. Једно такво дрво може да претвори мочварно тло у плодно на 30 метара наоколу. На јако мочварном земљишту сади се нова врста дрвета — „цида крупноплода.“

Више од 15.000 садница је већ предато становницима мочварних рејона. Дворедни и троредни појасеви цида сада се око младог обласног центра Јангера.

Како су показала многогодишња испитивања „цида крупноплода“ се не боји суше. Њени крупни и слатки плодови су добри за јело а користе се и у медицини.

Један од највећих француских трагичара Франсоа Жозеф Талма рођен је 15. јануара 1763. године као тринаесто дете у породици једног париског зубног лекара. Прославио се на даскама још пре револуције али се у првим часовима определио за демократију и зато био искључен из позоришта.

Својом непосредном, искреном и дубоко доживљеном глумом подједнако је одушевљавао народ као и краљеве и царе Европе. Још као дечак приликом дељења награда на крају године, мали Жозеф је на свечаности у школи играо Тамирлана у комаду који је написао један његов професор. Тако се уживео у трагичну улогу да су многи родитељи грцали у сузама а он сам, у завршној сцени умирања, онесвесно се пред запрепашћеним гледаоцима.

Поред великих заслуга за унапређење глуме у Француској која је пре Талме била сувише театрална и бучна, њему има највише да се захвали што се данас глумци у сваком комаду појављују у

одговарајућим историјским костимима или ношњи одређеног времена и краја.

На огласној табли Француске комедије објављено је априла 1789. године да ће се давати реприза Брута, трагедије у пет чинова од Волтера. Тада су се још сви комади па чак и они из античке Грчке или Рима приказивали у обичним оделима. Тако су Орест и Корнолан носили француско одело и имали напудроване перике или шешир ва неупадљив полцилиндер да су неки истакнути људи, са Дидроом на челу, тражили да се глумци појављују у костимима који ће оживети време и место радње.

Талма је био велики поборник ове идеје. Једно вече зачуђена публика у Француској комедији видела је младог глумца како као римски трибун Прокулус излази из

Нова мода за курире лондонских банака

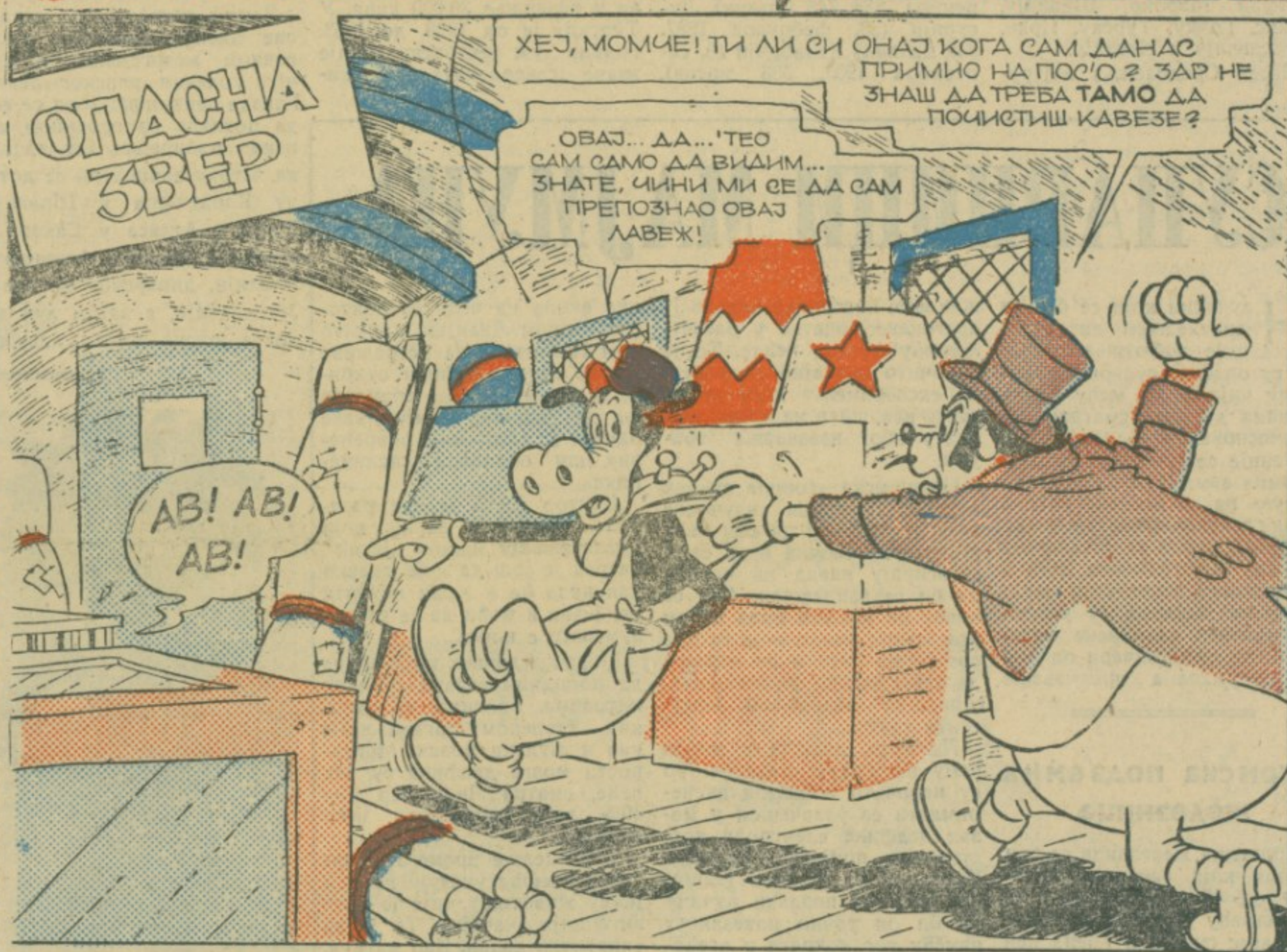
Убудуће могу курири лондонских банака да безбрижно и самопоуздано носе милионске суме испод прслука; не треба више да се плаше да ће бити опљачкани. Зато се побринуо Скотланд јард са такозваним „прслуцима сигурности“. На изглед врло модеран комад одеће одолева ударцима, убодима и мечима тако да се онај који носи новац а који није кадар да се брани у њему осећа заштићен.

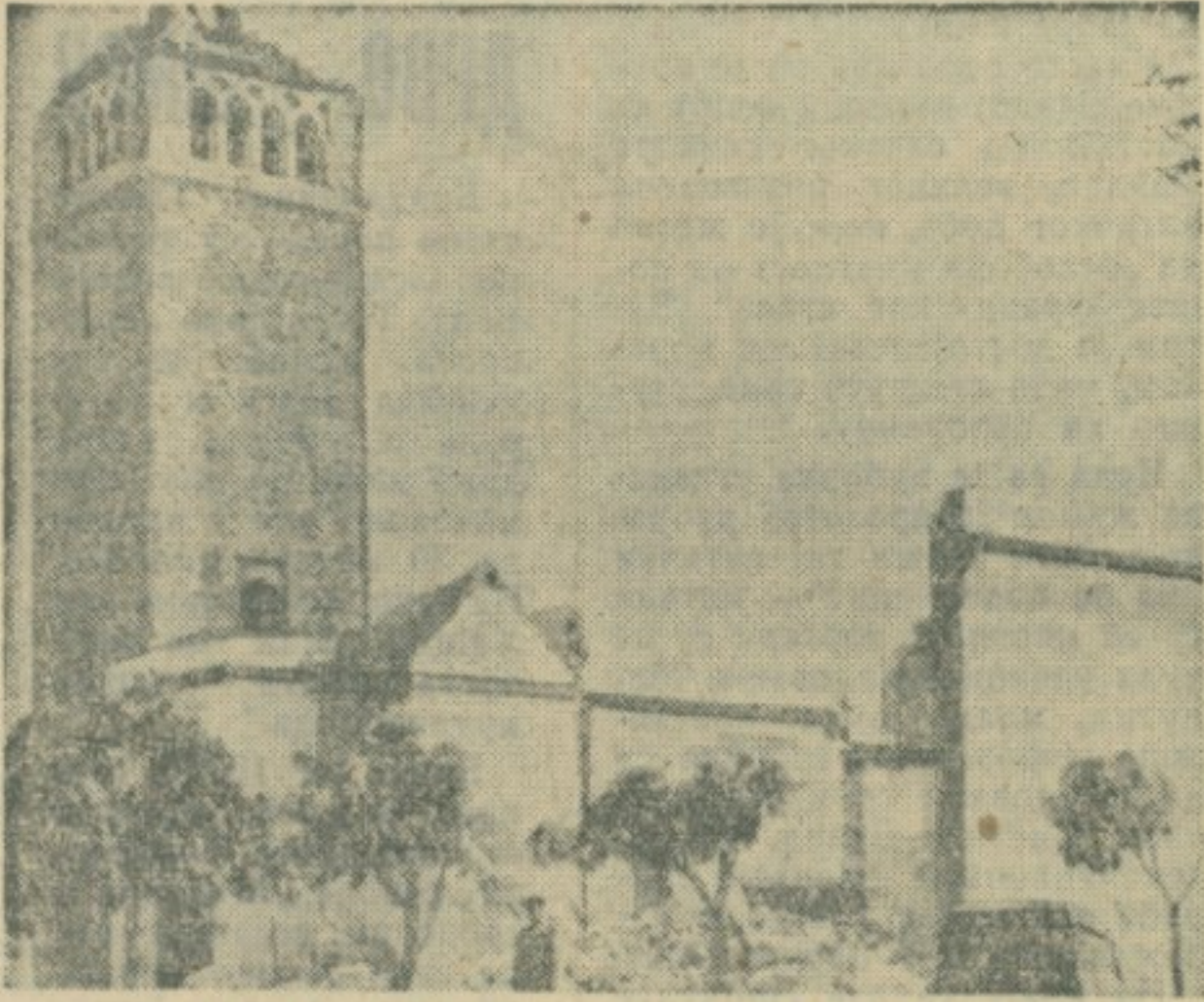
„Челични прслук“ који су брижљиво смишљали модни креатори има на унутрашњој страни 16 пространих цепова у које може да се стави 60.000 фунти у новчаницама по 5 фунти. Прслук се затвара јаким челичним ланцем и закључава „бравом безбедности“. Један кључ чува се у банци док се други налази на месту одређења. Тамо „гвоздени курир“ може да буде откључан и ослобођен свога тешког терета.

Борбено одело употпуњава неупадљив полцилиндер постављен изнутра челичном плочом.

ПЛУТОН У ЦИРКУСУ

АГАДИР: ОГРОМНЕ РУШЕВИНЕ ОСТАЛЕ СУ ПОСЛЕ ЗЕМЉОТРЕСА 1960.

КОЈЕ СУ ОБЛАСТИ НАЈУГРОЖЕНИЈЕ ПОУКЕ ИЗ ДОСАДАШЊИХ КАТАСТРОФА. СЕИЗМОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА СУ У ВЕЉИНИ ЗЕМЉА ЗАОСТАЛА.

БАСЕН СРЕДОЗЕМЉА

АГАДИР: ПОСЛЕ НИВЕЛАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА ОСТАЛО ЈЕ САМО ДРВЕЊЕ

Неколико мисија Унеска које су добиле задатак да испитају стање служби антисеизмичких истраживања у најугроженијим областима као и да поднесу предлоге за ефикаснију борбу против земљотреса, сагласиле су се да је један од основних услова за смањење штете и жртава од земљотреса: добро познавање прошлости тресних области, њихове геолошке структуре и израда детаљних и прецизних карата. Мисије су посветиле нарочиту пажњу средоземном басену и посебно су обишли Мароко, Шпанију, Тунис, Грчку, Турску, Иран, Југославију и Италију.

НАЈТРУСНИЈА ОБЛАСТ НА СВЕТУ

Басен Средоземља најтруснија је област на свету и најчешће погођена разорним земљотресима. Осим тога села и градови у Средоземљу су старе конструкције а многе зграде трошне и склоне паду. Задатак је сеизмолога да подсети јавност на катастрофалне земљотресе у току последњих 80 година.

Област западног Средоземља била је наизменично погођена: у Андалузији (25. децембра 1884. 745 мртвих), Лигурији (23. фебруара 1887. 640 мртвих) Калабрији (8. септембра 1905, 533 мртва),

Месини и Ређу (28. децембра 1908, 83.000 мртвих), Аведану (13. јануара 1915, 29.978 мртвих), Аријану (23. јула 1930, 1.425 мртвих), Ходни (12. фебруара 1946, 246 мртвих), Орлеанвилу (9. септембра 1954, 1.200 мртвих) и Агадиру (29. фебруара 1960, 15.000 мртвих).

У Грчкој су три труса од 9. до 12. августа 1953. године изазвала 455 људских жртава и разарање 30.000 кућа. У Турској је од 1939. до 1953. године дуж тектонске линије зване „североанатолски ожи-

љак“ било пет земљотреса јачих од седам степени услед којих је страдало више од 50.000 људи и преко 100.000 кућа. У земљотресу у иранској области Фарсијај 13. децембра 1957. године било је 2.000 жртава, у Лару 1960. године 450 а у катастрофи од 1. септембра 1962. године у области Казвин 15.000 и 26. јула 1963. у Скопљу неколико хиљада.

Земље посећене од стране ове мисије припадају такозваном мезогеејском подручју, колевци алпског ланца. Главна сеизмичка зона се свуда поклапа са осовином алпског набирања. Од запада ка истоку епицентри се дотичу Кордиљера у Шпанији, Рифа и Атласа у Сахари и северној Африци, Апенина у Италији, динарског масива у Југославији, а затим лук захвата јонска острва, западни

Пелопонез, Крит, Родос, Таурис, Антитаурис у Турској и ирански ланац планина према Персијском заливу.

У том грандиозном подручју дуж дугачког планинског ланца који се набира, креће и ломи милионима година, земљотреси су у толико чешћи уколико су свежије орогенске промене. Не треба заборавити ни пуцање земљине коре у морима, Јеђејском и на западним обалама Турске, североанатолски оживљак, линију „гребена“ у Мртвом мору и Анатолији, велика афричка језера.

Вулкани Везув, Стромболи и Етна у Италији, Санторин у Егејском мору, Демавенд и Елбрус у Ирану свакако су у вези са сеизмичким жаристима.

Сеизмолошка истраживања у неким земљама су већ врло застарела (Шпанија, Италија, Грчка, Турска) и станице истраживања готово од по-

четка овог века. Телесеизмичке станице су недовољне. Препоручена је изградња нових станица у Агадиру, на југу Туниса и у Елазигу у Турској.

Служба регионалних сеизмолошких станица је често сасвим недовољна. У Мароку, Грчкој и Тунису постоји само по једна а у Турској и Ирану две такве станице. Да би се брзо добила подаци о сеизмичности разних области требало би подићи бар још 36 сеизмичких станица.

Многе карте епицентара и каталози земљотреса објављени у разним земљама треба да се дотерују и стандардишују. У целом Средоземљу не постоји још ниједан акселерограф, драгоцени апарат који мери убрзање покрета тла у одређеном времену. Подаци које он може да пружи су од великог значаја и за архитекте који одређују места за грађење. Правилници о грађењу кућа у тресним областима застарели су у Италији, Грчкој и Турској а треба да се донесу за друге земље.

СУПАРНИЦИ МАЈМУНА

Научници који се баве и спитивањем интелигенције животиња открили су опасност супарника мајмуну чији је ум међу животињама доскора сматран неприкосновеним — дelfина.

Раније се говорило да мајмуна само недостажује говор и сузе па да постану готово равни човеку. Одрасли мајмуни неких врста су интелигентни као петогодишње дете а њиховом љубопитству нема граница. Мајмуни су успешно обавили свемирске мисије, бољи су комичари од многих глумаца а проучавање

њихових поступака донело је драгоцене податке у расветљавању људске психе. То је нарочито значајно за извесне експерименте који се не смеју извршити на човековом мозгу због изазивања траума.

Прашумске гориле су тек недавно задивили научнике који су открили да они нису уопште крволочни и да само фингирају напад на човека да би га заплашили. Ако се човек не уплаши пред огромном црном масом која га пресретне на путу и не покуша да бежи или да пружи отпор, гориле ће задовољан напустити стазу.

Па ипак, дelfин у много чему надмашује мајмуну. То су нарочито показали експерименти са увлачењем у мозак дelfина електрода које стварају пријатне емоције. Потребно му је само једном показати да повлачи ручицу да би он уочио повезаност између тог покрета и осећања пријатности, док се мајмуну на то морало указивати најмање 300 пута.

Али то није све. Када су из дelfиновог мозга извучене електроде он је упорно покушавао да подражава звуке који су у лабораторији претходили стварању осећања пријатности. Може изгледати невероватно али неки су дelfини изговарали чак и речи „један, два, три“ које је један од експериментатора изговарао пре повлачења ручице за стварање импулса пријатности.

Једна америчка истражива

чка екипа на челу са доктором Поном Лилијем, директором Института за истраживања са острва Девица открила је за пет година посматрања да дelfини имају праве одреде за спасавање повређених или оболелих салеменника.

Доктор Лили је чак разабрао нарочите звуке који представљају њихов „језик“. Уверен је још да није далеко дан када ће и људи научити тај језик и моћи да се споразумевају с њима.

Мозак дelfина, који припада породици сисара сличних китовима, одликује се високим степеном организације као и људски мозак. Могућности мозга дelfина су чак веће, сматра Лили, јер има 40% већу запремину него људски.

У последње време научници све чешће указују на још једну животињу чија је интелигенција значајна. То је антипатични пацов. Као мајмун, он непогрешиво тачно покреће ручице које ће му омогућити приступ храни и брзо се научи да процењује број жетона који ће му послужити да дође до одређене количине и врсте хране. Брже од других животиња научи да препознаје клопке и отворе. Лукавство да би се укрцао на неки брод и отиснуо њиме на пучину ушла је у причу. Од свих животиња пацови испољавају најјачу страст за путовањем и многи природљаци сматрају да и то потврђује њихову високу интелигенцију.

ДЕЛФИН И ПАЦОВ СУ ИНТЕЛИГЕНТНИЈИ

ШТА ПРИЧА ОВАЈ ДЕЛФИН

ОН ЈЕ ОДЛИЧАН ИМИТАТОР

КАБРИЛИ КРАЉ НУКА-ХИВА

Доћи народе да видиш краља Кабрилија, владара Нука-Хива, монарха острва јужних мора. Дођи да чујеш причу о његовој дивној земљи!

Свет се тог лета 1823. године тискао око баракe на вашару у Валенсији и слушао ове речи подозриво се смејући. Ниједног тренутка нико није сумњао у то да је „краљ“ у ствари обичан обмањивач који искористићава лаковерност света.

Међутим сумњада нису била у праву. Човек који се тада појављивао на вашарима у свим градовима Европе био је заиста Кабрили I, краљ Нука-Хива.

Кабрили није био урођеник. Звао се Јозеф Кабри и био је син скромног радника из Бордоа. Његова необична судбина почела је у току револуције када се као четрнаестогодишњи морнарски помоћник укрцао на брод „Димурје“. После неколико година безбрижног путовања брод су заробили Енглези и Кабри је доспео у тамницу у Портсмауту. Ускоро је успео да

умагне из затвора и покушао да емигрира у Кенберон. Враћен у Портсмаут он се 1796. године укрцао на један брод за лов на китове и отиснуо на далека мора.

Китоловац је доживео бродолом и разбио се о стене архипелага Мендозе. Једино се Кабри са још једним другом спасао. Дочепали су се једне греде и после више дана борбе са таласима стигли једино вече исцрпљени до врелог жала неког острва које им се учинило пусти. У ствари било је настањено људождерима Канацима који су их заробили и одлучили да их жртвују боговима.

Кабри је лежао беспомоћан, везан у једној колиби, кад га је посетио поглавица са неом младом женом обријане лобање и украшене разнобојним накитом. Она је дуго посматрала заробљеника и најзад је изишла из одаје.

Два дана касније Кабрија су извели из колибе, обукли га у украшено рухо и довели га на једну свечаност на којој су се смењивале бучне игре и громке песме целог племена. Кабри је био уверен да се свечано припремало његово жртвовање боговима. Међутим, преварио се. Тек на крају церемоније је разумео да су га у ствари венчали са краљевом кћери, оном младом женом која га је посетила у колиби.

Кабри се помирио са судбином; усвојио је обичаје племена и дозволио да га теговирају. У ратовима са околним непријатељским племенима истакао се јунашвом тако да га је краљ, одушевљен његовим подвизима прогласио својим наследником. Две године касније Кабри је владао острвима Нука-Хива под именом Кабрили.

Бивши морнар из Бордоа је озбиљно схватио своју владарску али када је у мају 1804.

Доживљаји сина једног скромног радника из Бордоа који се отиснуо на море, доживео необичну судбину, постао је краљ а завршио у вашарским штабрама

године руски морепловац Круценстен пристао уз обалу Нука-Хиве Кабри, који је чезнуо за домовином, замолио је капетана да га кришом одведе у Европу.

У Русији је Кабрија примио лично Александар I и обећао му да ће га репатрирати. Међутим, цар је заборавао обећање и Кабри је остао читавих 13 година у Русији издржавајући се од новца који је стицао као учитељ пливања.

Вративши се у Француску 1817. године Кабри се обукао у своје свечано краљевско рухо и затражио да га прими у аудијенцију краљ Луј XVIII. Владар га је примио из љубави питања али су преговори били озбиљни — ни мање ни више него о савезу између Француске и Нука-Хиве.

Мада је краљ љубазно отпратио Кабрија овај је убрзо остао без средстава за живот и био принуђен да се потуца од вашара до вашара прикажујући се као „теговирани владар кога су примили руски цар и француски краљ“. Кабрили је умро марта 1824. од запаљења плућа у Валенсији.

На Истоку већ четворогодишња деца сортирају влакна за тепихе, шестогодишња везују чворове а дванаестогодишња морају да напусте тај посао јер су им прсти за то превелики.

Путник по Африци Ханс Трунек из Беча износи интересантне појединости о вештини прављења оријенталских тепиха.

СУДБИНЕ УТКАНЕ У ТЕПИХЕ

Све своје сувенире из Каира купио сам у Мушки-базару код Мохамеда Абд ел Азиза. У његовом дућану је од многих тепиха мрачно и спарно. На Мохамедов знак један дечак је почео да одмотава тепихе: један лепши од другог, један скупљи од другог. Дивно сам им се и жалио што не могу да их купим. Поласкан мојим одрушевљењем Мохамед ми је показао своје стовариште. На гомили старих тепиха седео је један човечуљак — његове руке гладиле су старе тепихе са пуно љубави док су му очи сипале гледајући шарене, само делимично избледеле прастаре мустре. Шаптао је:

Тепих је за нас роба као и свака друга; главно је да одговара соби и да се слаже са намештајем. Имућни људи дају и доста новца јер право уметничко дело не само да стално задржава своју вредност него постаје још скупље

су читаве генерације. Мустре симболично представљају вртове и језера, шуме и реке, оазе и палме, делом апстрактно делом примитивно наивно у чему се огледала машта онога ко је тепих вези-

ЈЕДНОМ ЈЕ ЖИВЕО У БАГДАДУ ... ЈЕДАН — ЗЕЛЕНО; ТРИ — БЕЛО ... ПЛЕМЕНИТ МЛАД ПРИНЦ ... ЧЕТИРИ — ЦРВЕНО; ДВА — ПЛАВО ... И КАДА ... МОЛИМ ТЕ ФАТИМА ПРИПАЗИ! ЗАР НИСИ ЧУЛА ДА САМ КАЗАО ЧЕТИРИ — ЦРВЕНО; ДВА — ПЛАВО.

— Керман, Текин, Кашмир, Кошан, Исфакан, Тебрис...

Протумачио ми је да раскош боја и орнамената на једном тепиху представља ратну сцену из класичног епа Фирдусија, персијског песника из X века. Овај стари тепих је тако баснословно скуп да се уопште не може платити.

Већина тепиха долази из Персије, Авганистана и Пакистана. Највеће тржиште тепиха има Иран који лиферује најлепше комаде. Али „персијски“ тепих се израђују и у Северној Африци, Турској и балканским земљама. У њиховим бојама и муштрама огледа се персијски утицај и ове имитације никад не могу да достигну лепоту оригинала.

ценије што бива старије. Источњачки народи међутим према теписима подешавају читав уређај собе. Стари тепихи не покривају само под него украшавају и зидове. Обичај је да се хода само у чарапама или палучама. Једном је један мухамедански домаћин рекао:

— Ми нисмо такви варвари да у уличним ципелама газимо по теписима.

Преко пода који је у многим источњачким кућама у ствари утабана иловача простиру се прво уметнички исплетене асуре и узани, дугачки ћилими од палмових влакана, па тек онда преко њих скупочени тепихи.

У давна времена израда тепиха је представљала мучан посао. На многим старим теписима за мошеје радиле

вао: несхватљиво за ланка, заносно за познаваоца.

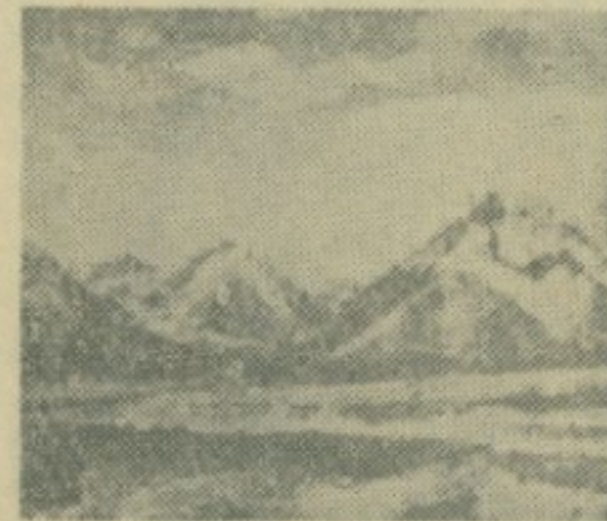
Жене из степа и пустиња скупљале су у трновитом шибљу траве којима су бојиле вуну. Танки прсти цедили су сок из биљки, стригли овце, прерађивали вуну. Годинама су жене и девојке везивале чвор до чвора. Тајна дивних боја је вековима стара а нежне мустре се наслеђују с генерације на генерацију. Често су жене упитале у тепих прамен своје косе, а готово увек историју свога живота, своју судбину.

Из распореда мустри и боја, из начина везивања могу познаваоци да уоче из кога краја тепих потиче, из кога је доба, шта приказују његови симболи и знаци. То представља праву науку јер свака земља, сваки град, свако арапско село, свако бедуинско племе има своје орнаменте и своје боје. Има тепиха који су рађени само за неки харем, за палату персијског владара или за кога султана. Њихове шаре и боје нико други није смео да употреби, били су монополирани.

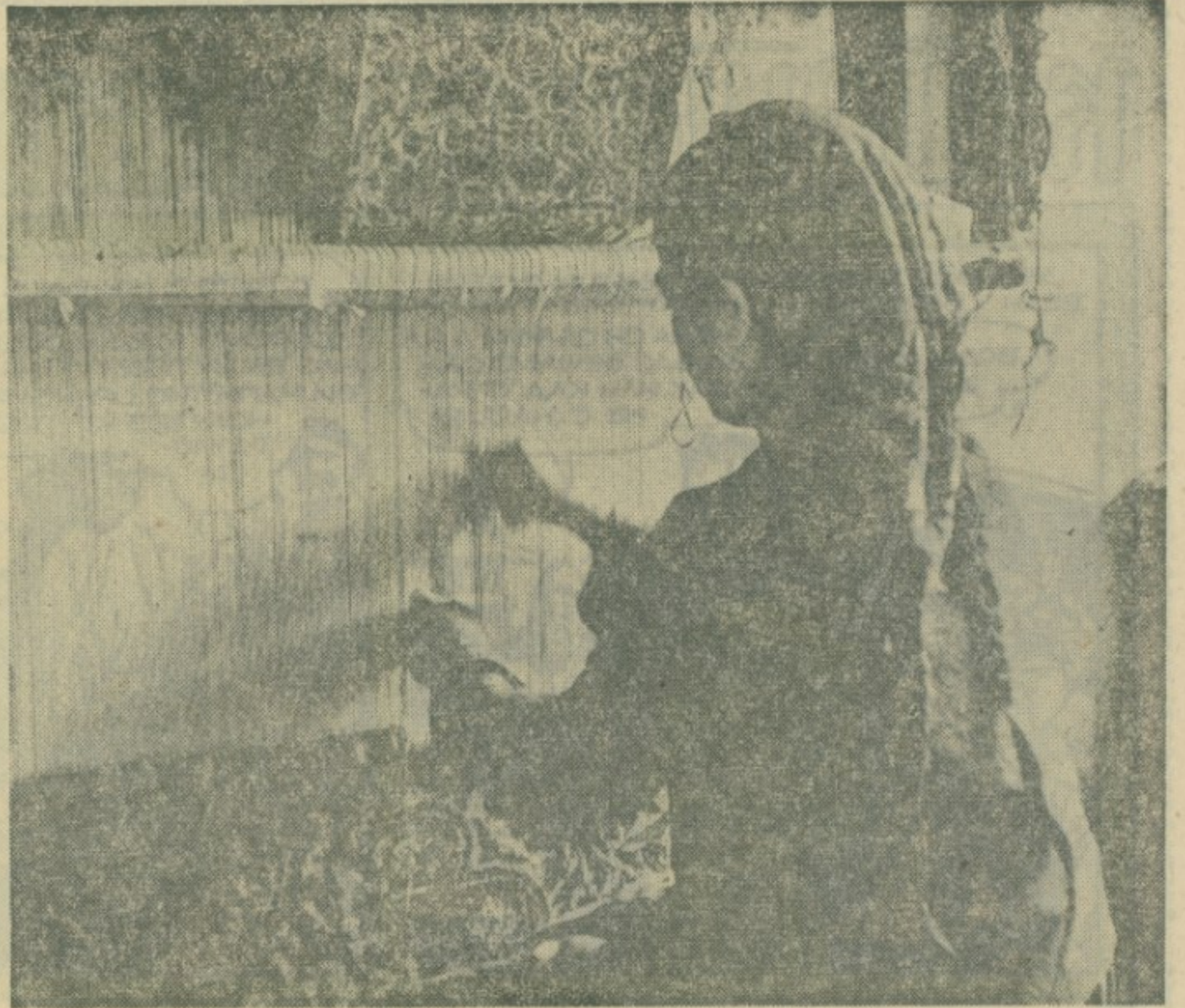
Према традицији стари тепихи су израђивани искључиво од вуне онова јер је само она гарантовала леп сјај, сигурну боју и постојаност.

„УТРАМОДЕРНИ“ МЕТОДИ

Једна метеоролошка станица налази се дубоко у планинском масиву Сијера Неваде (Калифорнија). Станица је опремљена најмодернијим инструментима за испитивање атмосферских прилика, али упркос томе од њеног директора Ричарда Хамблице не може се добити прогноза која би задовољила. На питање да ли ће наредна зима бити оштра и хладна или

блага, он ће мирно одговорити: „Не могу вам ништа тачно рећи пошто нисам испитао јазбине веверица и још нисам пребројао лешнике које су веверице спремиле за зиму“.

Наши дедови нису узалуд говорили да добар персијски тепих тек временом постаје стварно леп. За време Сафида у 16. и 17. веку употребљавани су за израду тепиха поред вуне свилени и метални конци за дивне тепихе у ловачким собама.

Вредност тепиха одређује се према њиховој старости, према квалитету и чистоћи вуне, према сјају и постојаности природних боја и према броју чворова.

Половина влакана у једном од најдивнијих и најскупочијих персијских тепиха од чистог је злата. Ово мајсторско дело, дуго три а широко два метра припадало је персијском шаху Абасу I који је владао почетком 17. века. По легенди шах је једном робу обећао слободу ако му изради скупочени тепих. После 34 године завршено је уметничко дело али роб није дуго живео у слободи: умро

је годину дана пошто је ве- зао последњи чвор.

Рачуна се да на старим врло скупоченим теписима има преко 400 чворова на једном квадратном сантиметру! „Добели“ персијски тепихи нису најскупочији, напротив, они најбољи имају краћу длаку и филигранску мустру: изгледају као штампани. Нарочито фини тепихи могу на једном квадратном метру да садрже 3 милиона чворова. Сматра се да таква мајсторска дела трају по 500 година.

У Техерану и данас постоји радионица тепиха али се израђују фабрички. У влажним ниским просторијама које заударују на плесан стоје тесно збијене стародревне дрвене ногаре.

Радници су деца од шест до дванаест година која по

упуту старијих девојака а на команду једног „бројача“ везују чвор до чвора својим хитрим и вештим прстима. У једном углу мирне просторије, са мустром преко колена, чући старац и — пева. Деца везују чворове према наглашеним слоговима његовог гласа: један—зелено; три — бело; два — плаво; четири — црвено итд.

Често стари бројач чворова своја упутства деца износи као бајку, што изгледа отприлике овако: „Једном је живео у Багдаду... један — зелено; три — бело... племенит млад принц... четири — црвено; два — плаво... а када... молим те Фатима припази! Зар ниси чула да сам казао четири — црвено; два — плаво?“

РУКУЈЕНИ

Рукујени су Индијанци из Гвијане. Настањени су у горњим токовима реке Марони, и Пару и Јари — притокама Амазона. Они припадају групи Гварана (старих племена из Јужне Америке). Име су добили по жуто-наранџастој боји којом боје своје тело. Ваве се ловом, риболовом и ратарством. Сами себе називају Уајанима, а по том имену је и Гвијана добила своје име.

Плеће Рукујена некад је било снажно и јако, а сада је готово ишчезло. Има их једва око 150. То је недавно утврдила једна француска медицинска екипа после шестомесечног боравка у области удаљеној једва пола дана од Марипасуле, административног центра Француске Гвијане.

Бежећи пред најездом Португалаца који су крајем 18. века надирани на ушћу Амазона, око 10.000 Индијанаца успело је да пређе преко главне препреке брда Тумук-Хумак и да се настани у данашњем делу Француске Гвијане, на острвима реке Марони која раздваја Француску од Холандске Гвијане.

У њиховим селима „заборављеним“ све до недавно налази се свега неколико колиба са крововима од сламе. Харале су дуге и разне болести од којих је нарочито за њихову децу — ионако све малобројнију — била најопаснија нека врста маларије. Француске власти су покушавале да је спрече уништавањем комараца диди-

тијем, али је већ било доцкан да се ова група неспретних бића одржи.

Рукујени живе врло примитивно. Скоро једину храну представља риба коју лови са обале или из својих широва. Кувајући је са веома љутом паприком добијају јело „блаф“ које Европљани тешко подносе. Уместо хлеба праве лепиње од корена маниоке, „kassaves“, које њихове жене суше на крововима колиба. Не треба ни рећи колико је и ова једнолична храна допринела њиховом уништењу.

Имају дугу црну косу, равну и кратку, а од „одеће“ носе само огрлицу од корала, док поглавица као знак

своје величине ставља у кошу неку врсту круне од исплетених пера, што им је остало као наслеђе од некадашњих индијанских поглавица. Поједине младе поглавице додају својој „одећи“ још један украс: један или два ножа од црвених пера задевају у једну бразлетну од корала око мишице.

Као и „шагренска кожа“ и Рукујени се све више смањују. Мисија доктора Соса упутила је апел властима да спасе ову врло стару, горду, лепу и некад тако моћну расу.

ЕЛЕКТРИЧНИ КОЊ

Ко жели да постане „ас“ у препенским тркама моћи ће, између четири зида, да вежба на леђима „вештачког коња“ кога је пустила у продају једна британска фирма. Поједини „природни“ покрети коња у скоку

стварају се помоћу електричних апарата и „шлалтера“. За 3.500 швајцарских франака, колико стаје електрично „грло“ Росинант, јахач може да има и то задовољство да са њега падне.

ЗБОГ ТВИСТА

Једне ноћи локална радио-станица у Вилмингтону, у САД, одједном је „зачутала“. Међутим, јасно се чуо шум игле која је дошла до краја плоче на грамофону. Неки слушаоци су се забринули да се дежурном чиновнику није можда нешто десило, па су позвали полицију.

Чим су прешли преко прада станице полицајци су чули снажно хркање. Спикер је чврсто спавао на гомили плоче. Кад су га пробудили, он је изјавио: „Нежња музика ме успављује, само ме твист може да одржи будним. Али, на жалост, слушаоци не воле твист.“

Кашешанова кћи

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

ЕЛЕКТРОНСКА ДАКТИЛОГРАФКИЊА

Да ли је на помолу стварност: машина која мисли, односно, која речи преноси аутоматски на папир

Прве писаће машине су у много чему личиле на клавир: биле су гломазне и непрактичне за преносење. Али као што је случај са свим техничким уређајима, и писаћа машина се прилагођавала времену у коме „живи“, тако да већ одавно има и сасвим малих машина, тако рећи целног формата. Писање на савременим писаћим машинама сведено је на лако додиривање типки. Али ни ту се није стало.

Већ је на помолу сан многих научника: машина која ће мисли, односно речи, моћи да преноси на папир аутоматски. Наиме, у изгледу је да се још у наше време појави електронска писаћа машина — боље рећи: електронска дактилографиња — којој се непосредно може диктирати текст, а она ће стварати отиске слова на приципи звучних ефеката. Сваком слову, приликом изговора, одговара одређена звучна фреквенција, која у уређају — електронској дактилографињи — покреће одговарајућу полућу са словом.

Иако је израда тако замисљених машина већ у току у многим земљама на свету, та направа се још сматра само као опитни образац, а не као прототип који би се могао серијски производити.

Професор универзитета у Кјоту, Кеуичи Маеда, заједно са неколицином својих сарадника конструисао је електронску машину која је у стању да прима изговорене речи и, као по диктату, откуцава реч по реч, латинским словима, на јапанском језику. Та робот-машина, електронска дактилографиња, састоји се од 30 електронских цеви, 600 полупроводника и око 2.000 отпорника и кондензатора. Да би се жива реч претворила у откуцани текст, у машини се обављају три операције за које постоје и три посебна одељка у њеној конструкцији. Онај ко диктира машини говори у микрофон и све се одмах верно преноси на одређене траке, у виду писаног текста.

Проналазач професор Маеда је објаснио да његова машина мора претрпети још не

ке измене и допуне, како би се могла и у пракси применити. По његовом мишљењу то би могло да потраје још две, па и три године. Засад машина није у стању да стално бележи текст који јој се диктира нормалном брзином, већ је потребно да јој се изговара реч по реч, и то доста лагано. Јапански научници су ипак оптимистички расположени и верују да ће све уочене тешкоће бити у скорој будућности савладане.

Насупрот том оптимизму, неки научници сматрају да је та направа тек у повољу јер се наука нашла пред мноштвом техничких проблема које није у стању тако брзо и једноставно да реши. Један од озбиљних проблема је, пре свега, у томе што се речи, са различитим значењем, изговарају се исто а пишу друкчије.

За наш језик тешкоће неће бити — научници тврде да је српскохрватски језик најпогоднији за електронске писаће машине. Вуков правопис још једном се показује као изванредан — свако слово има свој јасно издиференцирани звук.

Редак гост

У Српским новинама од 8. Јула 1847. године у сталној рубрици „Београдски телеграф“ објављено је да у Београду борави Морис Лефнер, зубни лекар у „своје послу врло вешт“ који поковарене зубе и шкрботине лако вади а шупље зубе неком смесом запушава да се даље на кваре. „Воопште зубе нечисте и црне чисти особитим орудијем по коме они постају не само бели него и здрави“.

За оно време када у нашим крајевима није било сталних зубних лекара овај гост је изазвао праву сензацију а позив преко новина заинтересовао је многе грађане којима је лекар био потребан.

ДВОЈИЦУ ЗАРОБЉЕНИКА СЕЛЈАЦИ СУ СПРОВЕЛИ У БЕОГРАД.

ВОДИМО ВАС ЦАРУ!

НЕКА ОН ОДЛУЧИ ДА ДА ВАС ВЕШАМО ОДМАХ ИЛИ КАД ОГРАНЕ СУНАШЦЕ!

О, ПА ТО СИ ТИ, ВАШЕ БЛАГОРОДЕТВО! КОЈИМ ДОБРОМ? НИСАМ ОЧЕКИВАО ТВОЈУ ПОСЕТУ! ТИ НЕ БИ НАПУСТИО ОРЕНБУРГ НОКУ БЕЗ КРУПНОГ РАЗЛОГА!

ПЕТАР НИЈЕ ЗНАО ШТА ДА ОДГОВОРИ. ПУГАЧЕВ ЈЕ ПОМИСЛИО ДА СЕ ОН УСТЕЖЕ ЗБОГ ПРИСУТНИХ.

ОСТАВИТЕ НАС САМЕ!

ПЕТАР ЈЕ УВИДЕО ДА ЛАЖИМА НЕЋЕ НИШТА ПОСТИГНИ.

ПОШАО САМ У БЕЛОГОРСКИ ТврђАВУ ДА СПАСЕМ СИРОЧЕ КОЈЕ ТАМО ВРЕЂАЈУ! ТИ ТО И НЕ ЗНАШ!

ПЕТАР ЈЕ ЗНАО ДА ЊЕ ПОСЛЕДЊИМ РЕЧИМА ПОЛАСКАТИ ПУГАЧЕВЉЕВОМ САМОЉУБЉУ.

КОЈИ ТО ОД МОЗИХ ЛУДИ СМЕ ДА ВРЕЂА СИРОЧЕ? ЊЕГОВО ИМЕ?

ШВАБРИН!

ОНАЈ ОФИЦИРЧИК, КОМЕ САМ ПОКЛОНИО СВОЈЕ ПОВЕРЕЊЕ? ПОКАЗАКУ ЈА ЊЕМУ... ЗАР ДА ТЕРА СВОЈ БЕС И ЧИНИ ЗАО НАРОДУ! СУТРА ИДЕМ У БЕЛОГОРСКИ... И ТИ КЕШ СА МНОМ!

НОВИ ПАПИР

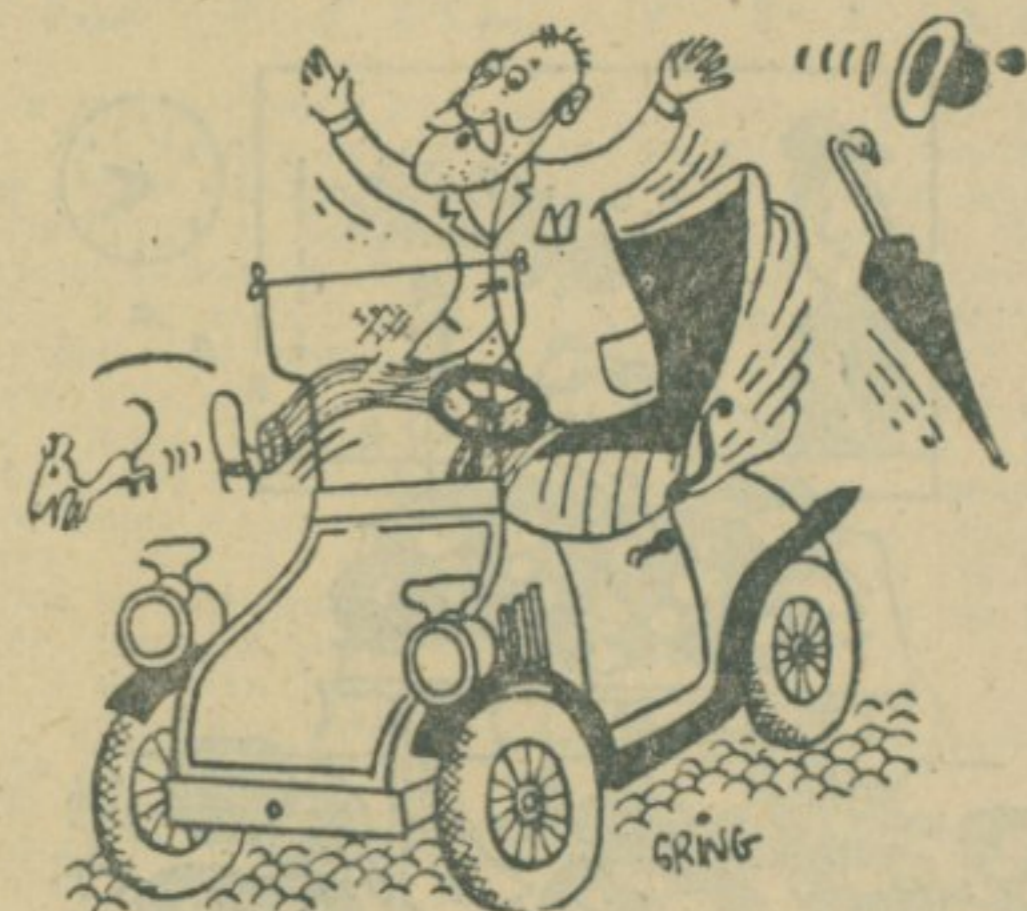
Један фабрикант хемијских производа из Токија направио је нову врсту дискретног папира. Може да се употреби за штамарије, писање ману-

скрипата и слично а довољно је да се стави у воду и да са њега ишчезне све што је написано. Поред тога што не упија мастило овај папир има и друге квалитете: потпуно је атоксичан и није запаљив. Ње му ће се вероватно највише обрадовати тајни агенти.

ЗАГРЉАЈ БЛИЗАНАЦА

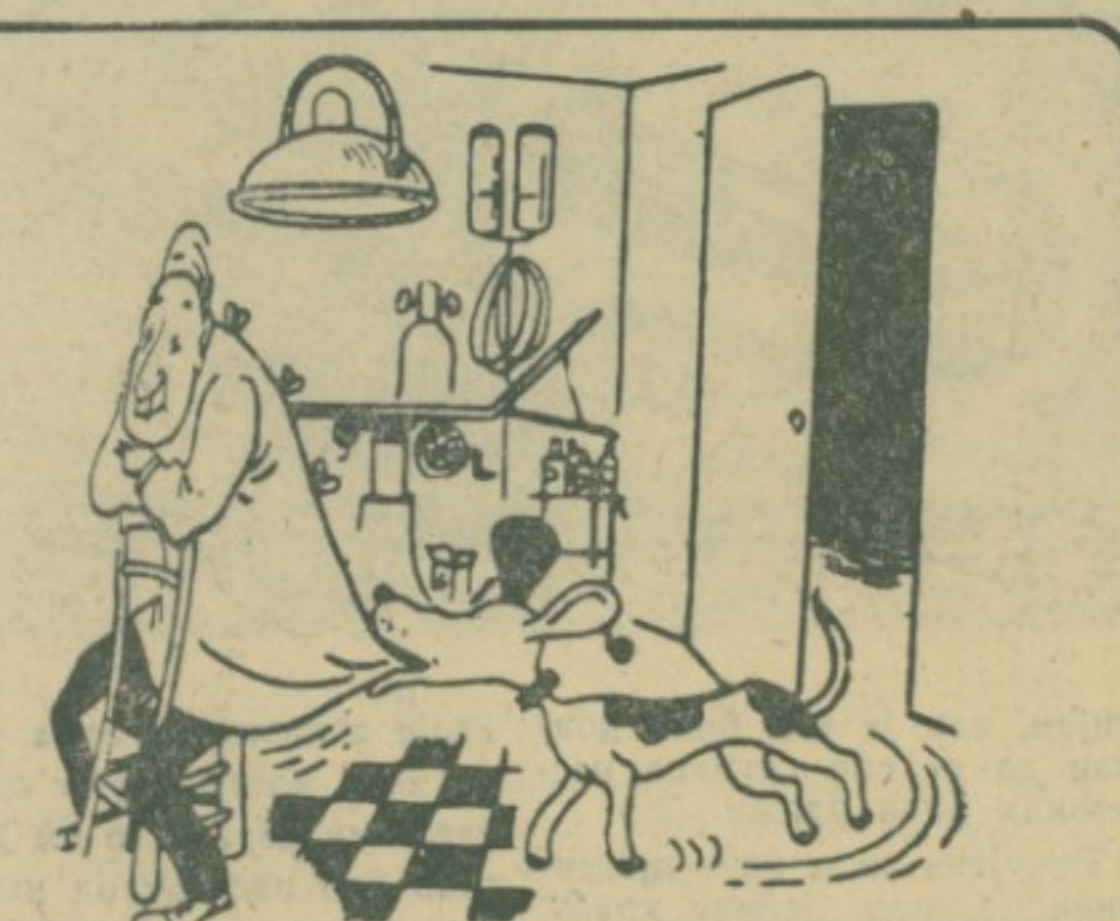

ДВА МАЛА ВУЧЈАКА СУ СЕ ИГРАЛА, ПРЕВРТАЛА, ВАЉАЛА ЗАГРЉЕНА КАО ЧУПАВА ЛОПТА — КАДА ИХ ЈЕ ПЕТАР ШИЈАН, УЧЕНИК XI БЕОГРАДСКЕ ГИМНАЗИЈЕ, ПРИМЕТИО И, КАКО ЈЕ ИМАО У РУКАМА АПАРАТ, ЗАЧАС ИХ СЛИКАО

МНОГО БУКЕ...

Неки аутомобил, још из 1920. године, „кашљуцајући“ је силазио низ главну улицу у месту Кремје у Француској. Ни возач није био млад, за воланом се налазио чика са белом брадом. Одједном је укочно, и то баш пред општинском подигао кров и почео да виче и да скакује као да игра твист. Прозлазници су поверовали да је луд и пожурили да га или умире или свежу. У ствари све се брзо разјаснило: дека се уплашио од миша који се годинама живео у старом тапациру возила. Умре мирен трескањем кола миш је покушао да се склони у возачеву ногувицу од панталона.

ОБЈАШЊЕНО...

У месту Ровелеро код Трента, у Италији, неки пас доспео је под точкове аутомобила. Имао је срећу — извукао се са једном слоњеном ногом. „Не тражећи ни од кога помоћ“ — пас је одскакутао до најближе болнице, ушао у одељење за хитну помоћ код дежурног лекара. Лекар дирнут интелигенцијом и сналажљивошћу пса, одмах му је указао помоћ. Затим је дао оглас да би нашао власника свог „пацијента“. Сналажљивост пса брзо се објаснила. Наиме, његов газда био је редовни посетилац болнице у којој се лечио, па је тако и његов пас научио где треба да се „обрати за лекарску помоћ“.

СТАРОСТ ЈЕ БОЛЕСТ КАО И СВАКА ДРУГА

старост је болест као и свака друга. Ако се о томе води рачуна она може да се одложи, као што превентивна хигијена сузбија наилазак болести.

На саветовању у Москви утврђено је да су сви стогодишњаци, које је одабрала специјална комисија, били планинци мада из разних крајева Совјетског Савеза.

— Није то нимало чудно — рекао је професор Ефимов, који руководи познатом Ла-

ству, истовремено би се продужио и живот — каже професор Ефимов.

Руси већ располажу доказима да намерно вежбање плућа утиче на продужење младости плућног ткива. Ево вежбе коју препоручује Ефимов: трчати свако јутро највише 30 метара, или неколико минута убрзано ходати и то на следећи начин: после 20 корака удвостручити брзину, затим после следећих двадесет успорити, и тако даље. После овакве гимнастике неопходно је лећи и мировати петнаестак минута.

Други велики непријатељ младости је крвоток. Чак и код оних старијих људи чији су главни крвни судови нештешени, мали крвни судови, капилари, сужавају се, стврдњавају и њихови зидови не дозвољавају даље и нормалне хемијске промене. Ткиво пропада и суши се, јер се више не „наводњава“ крвљу. Доктор Чекотин је пре извесног времена ставио себи у задатак да пронађе начин да се капиларима поврати ранија гинкост. Послуживши се давнашњим искуством многобројних пчелара, Чекотин је испитао пчелињи као и змијски и пауков отров, па је у њему нашао једну супстанцију која може да шири крвне судове. Настављајући рад на овом проналаску, произвео је безопасно средство које се сада испитује на болесницима, мушкарцима и женама од преко 70 година. Засад је утврђено да су не само капилари њихових крвних судова постали пропустљивији, већ се у целом организму примећује неочекивано побољшање.

Међу старцима који су били предмет проучавања двоје су нарочито занимљиви. Муж и жена Адамов из Дагестана, живе заједно пуне 102 године. Муж има 125, жена 127 година. Они су изјавили чланови-

У лето 1959, у Москви, одржан је састанак преко 1.000 совјетских научника који су расправљали о продужењу човекова живота. У овом чланку изнећемо резултате и претпоставке најчувенијих биолога ове земље која је најдаље отишла у проучавању проблема старења.

Махмуд Ејвазов, о коме су наша и цела светска штампа већ писали, никад се није спустио са азербејџанских планина. Живахни старчић, окружен са 173 своја потомка, сам себи свакодневно припрема обед и свако јутро, и лети и зими, купа се у оближњем потоку. Прославио је 1959. године 150. рођендан, а професору Пањеву, који испитује његов „случај“, поднео је веродостојну крштеницу.

У чему је тајна Ејвазове дуге животице? На то питање Азербејџанац је одговорио професору:

— У умерености, — и изговорио је азербејџанску пословицу — „Свој доручак једи сам, ручак дели са пријатељем а вечеру подјат непријатељу“.

Ејвазов је једноставан човек, као и Ђурђијанка Л. В. Пуџак за коју је утврђено да је заиста рођена 1803. године. У 156. години она хода и помало крпи. А у области Ставропоља неки Тижконо је умро 1951. у 145. години, што је неоспорно доказано.

Према руским биолозима,

бораторијом за изучавање дисања. — Тамо је чистији ваздух, али нарочито је важно то што тај ваздух садржи мање кисеоника него онај у низини и плућа су присиљена на већи рад.

Из овога није тешко наслутити да су за професора Ефимова кључ старења — плућа. До своје треће или четврте године дете може да унесе у плућа при једном удаху 1.500 кубних сантиметара ваздуха који се у плућним ћелијама обогаћује до концентрације од 20% чистог кисеоника. Наредних година овај се принос нагло смањује. Један одрастао човек не удахне више од 400 кубних сантиметара ваздуха и концентрација у ћелијама не прелази 14% кисеоника, док 6% угљендиоксида у њима стално постоји. Успоравање сагоревања у организму, које услед тога настаје, постепено троши сва ткива у човековом организму.

— Ако би било могућно да се плућима одрасла човека поврати моћ уношења свежег ваздуха коју је имао у детињ-

ма комисије, који су разматрали њихов случај, да су целог живота много спавали и да никад нису дозвољавали да их неко буди ноћу.

Спавање, а нарочито продужено спавање, може ли да утиче на продужење живота? Један од најпознатијих совјетских психијатара, професор Брен, сматра да већ постоје докази у том смислу, истинна у односу на животиње. Године 1951, један од његових помоћника примио је у лабораторију једну петнаестогодишњу кућу, што значи да је била сасвим при крају живота. Мада је била исцрпљена, продужио јој је живот на тај начин што је у току сваке од наредних шест година изазивао тромесечни вештачки сан и ко зна колико би још живела да није 1957. угуинула при једном несрећном случају.

Док спавамо, нервни систем се одмара. Велика заслуга руских научника састоји се у откривању главне улоге нерава у бржем или споријем наступању старости.

Приближавање старости може сигурно да се одгоди ако штедим своје живце. То што су рекли Адамови рекла би нам и свака корњача кад би умела да говори. У једној лењинградској лабораторији гајише се старе корњаче специјално у ову сврху. Ове животиње, као што знамо, могу да живе до 250 година. Лењинградске корњаче су спуштане падобраном, добијале су електричне шокове, лишаване су хране и ништа није било у стању да поремети њихову живчану равнотежу.

Људи који желе дуго да живе треба да се угледају на њих, — каже професор Совриков, чувен по томе што је успео да из организма издвоји органске отрове који проузрокују нервни замор.

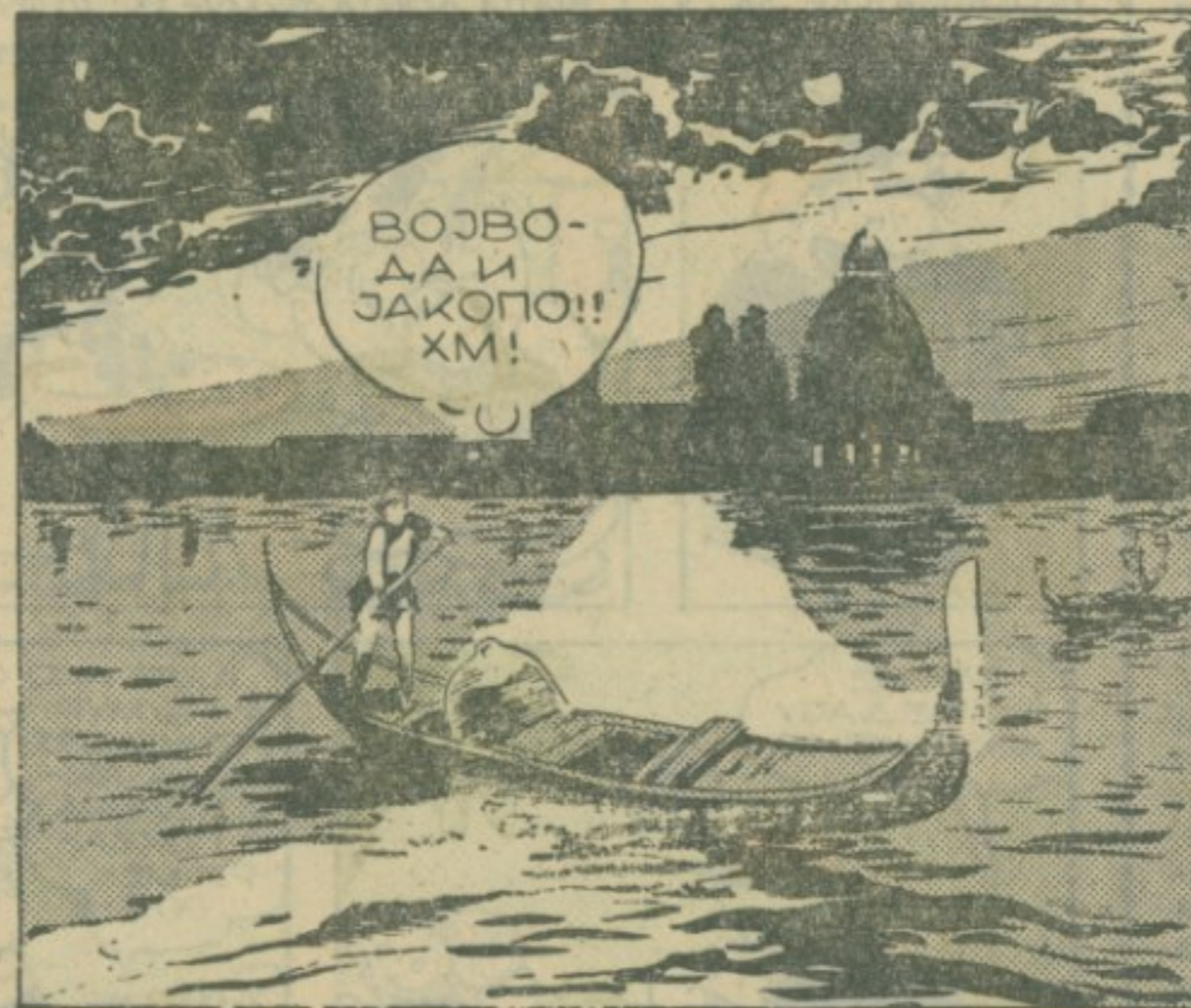
Те отрове уништава хемоглобин из наше крви, али, професор Совриков је доказао да уколико старимо наша крв све лошије обавља ту дужност. Неспokoјство, muka, брига дејствују на човека даљеко горе од нормалног ста-

рења. Један налаз професора Соврикова гласи: двадесетпетогодишњи студент уочи испита има у својој крви мање отпорности за борбу против отрова нервног система него један седамдесетогодишњак.

Последње оружје у борби за дуге вечност је витамин младости, који је открио у воћу совјетски доктор Мирек. Али, њега има толико мало да се класичним лабораторијским методама уопште не може да утврди. Мирек га је пронашао, путем магнетских резонанца, у сваком воћу у коме има бора. Овај витамин дат заморчићима имао је невероватно дејство у погледу подмлађивања. Пошто је сам доктор Мирек дошао до закључка да га у воћу има у веома малој количини и да зато не би могао да буде од велике користи, он покушава да се у совјетским лабораторијама добије синтетичким путем.

БРАВО

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА
ЦРТА Ч. КРУЉЕВИЋ

ФУЈИТА

Прича о Јапанцу, команданту заробљеничког логора, који је доживео непријатан сусрет с бившим заробљеником

Били смо већ готово заборавили на ово догађај када се командир вратио са неколико војника који су на конопцу везаном око врата вукли кинеског просјака који је куккао и склапао руке молећи за милост.

На Фујитину заповест војници су га везали о дрво и оставили га да виси по неиздржљивом сунцу цео дан. Те вечери мало је ко од нас вечероа а у току ноћи су просјакови крици испунили све бараке. Следећег јутра није га више било али су конопци још висили као да чекају њега или неког од нас.

Наређено је неколицини нас да саставимо списак свих заробљеника и одемо у командну зграду да га предамо. Фујита нас је поздравио смејући се:

— Господе, сви ваши авиони који су јуче напали Шортлендску острва оборени су. Ускоро више нећете имати авиона.

Његов смех био је прекинут крицима и стењањем из суседне канцеларије. Када смо ушли угледали смо гомилу крпа на поду поред зарђале пећи: био је то кинески просјак. Руке су му биле везане на леђима а он је сав мокар лежао у локви воде. На хладној фуруни стајао је велики јапански порцелански чајник са шареним цвићевима а поред ње седео је у кошуљи командир гарде. Пушио је лулу.

Фујита је узео наш извештај и почео да га чита а иза њега је просјак покушао

да се исправи и да седне. Командир страже га је преко луле гледао као згађену буву.

— Ваш извештај ништа не вреди! — рекао нам је као за себе Фујита.

Нисмо одговорили ништа а просјак је опет почео да кука.

Фујита је још нешто дочитао а онда пошао ка човеку на поду. Ручом у којој је држао наш извештај показао је чајник на фуруни. Командир га је узео, спустио пажљиво своју лулу на ивицу фуруне, па је дохватно обринуо главу Кинеза и заврнуо је унутраг. Почео је да сипа воду из чајника у његове ноздрве. Крици просјака су се претворили у крклање и ропца а вода је поцурела из његових уста. Пао је на под. Командир гарде је мирно заузео старо место и опет почео да се забавља својом лулом, а Фујита је пришао столу иза кога смо нас неколико заробљеника стајали и рекао:

— Ваше бројке се не слажу са нашим. Можда не умете да рачунате? Требало би да вас ја научим! — и засмејао се из свег гласа.

Док смо одлазили бледи, огорчени, пуни мржње и страха, из барак се орило Фујитино громогласно смејање уз жалосно цвићење кинеског просјака.

Јапанац кога сам малопре послао низ степенице био је Фујита! — заврши своју причу Кларенс и подиже се са столице да пође.

Изненађени намештеници су неколико тренутака касније видели како директор лично прати Кларенса до врата своје канцеларије и чврсто му стеже руку тапшући га другом по рамену.

АЈКУЛА КАО СВЕДОК

У 18. веку један француски брод наишао је на енглески гусарски једрењак. Капетан гусарског брода, видевши да ће бити савладан, баacio је у море бродски дневник — највећи доказ својих престапа. Догодило се међутим, да је један морски пас кога су после неколико дана уловили рибари прогутао тај дневник. На основу дневника који су рибари нашли у ајкулиној утроби власти су гусарског капетана осудиле на смрт.

НЕОБИЧНА ЛУБАВ

Аустралијанци су пре текли Енглеze у љубави према животињама. Војници једне инжењеријске јединице приликом грађења пута на једном великом аустралијском острву скренули су пут да би даждевник (барска птица) на миру подига своје птиће не мењајући место своје гнезду. Штавише војници су на томе месту поставили напомену да је забрањено свако узнемиравање „мајке и деце“.

Намештеници једне велике трговачке фирме у Сан Франциску то летње пре подне видели су неуобичајену сцену: у њихову зграду стигао је представник једног великог јапанског предузећа са ким је требало закључити важан уговор. На улазу у зграду сачекао га је шеф рекламе и неколико младих чиновника који су га отпустили до канцеларије директора.

Јапанац се сав претворио у смешак и руковао се са свима изражавајући на прилично добром енглеском језику радост што ће закључити посао са својим великим пријатељима преко океана.

Сви су се руковали са Јапанцем и једно је свима пало у очи да смешно изгледа због своје велике главе. Али има разних људи и њихов физички изглед ништа не говори о томе какви су у ствари.

Једино је госта пажљиво, врло пажљиво загледао шеф рекламе Кларенс и прилично узбуђен рекао осталима да ће сам повести госта лифтом до петог спрата где се налазила директорова канцеларија. Ска заљка у лифту која је показивала спратове почела је да

се помера али уместо да означи горње спратове спустила се на сутерен. То нико није приметио и све би у предузећу и даље ишло нормално да један од чувара зграде није сав задихан дотрчао да исприча портиру шта је својим очима видео: шеф Кларенс је просто изнео Јапанца који се копрцао у његовим рукама и једним ударцем ноге га послао низ неколико степеника до канти за хубре у малом пролазу који води ка једној од споредних влица.

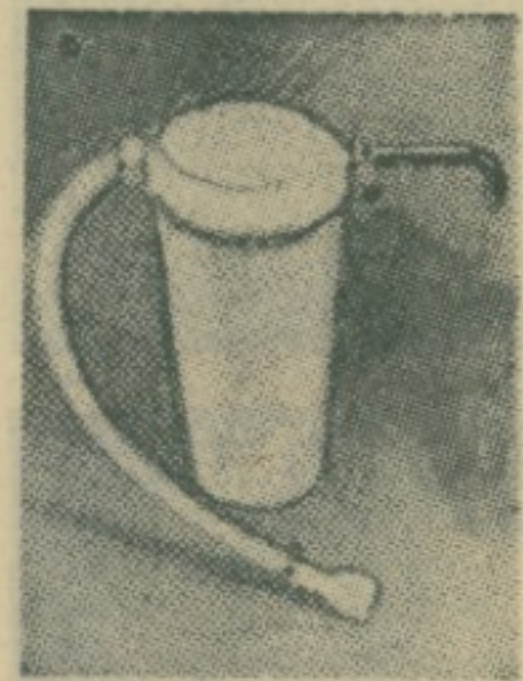
Разуме се, убрзо је цела зграда брујала о овом догађају па је прича стигла и до ушију главног директора који је одмах позвао Кларенса. Сви су у предузећу престали да раде очекујући лом који ће директор направити због чудног поступка свог чиновника.

Директор је оштрим гласом наредио Кларенсу да му објасни свој гест. Очима које су севале од беса одмеравао је шефа рекламе и бившег ратног дописника који је узбуђен догађајима почео да објашњава:

— Логор у коме сам био интерниран одмах у почетку рата налазио се у Чапеју у предграђу Шангаја. Међу интернирцима било је неколико Американаца и десетак Енглеза за које су Јапанци затворили. Помоћник команданта логора био је један мали Јапанац по имену Фујита. Имао је грудни кош који као да је неко надувао. Ноге су му биле снажне а руке кратке. Огромна глава стварала је утисак да тај човек уопште нема врата. Смејао се често и гласно и нимало му није сметало што нико други није сматрао да је то због чега се смејао смешно. Био је сушта супротност команданту логора, тихе природе и врло хуљивом. Фујита је био неоспорни господар логора и свих нас у њему, и то му је очигледно причињавало велико задовољство.

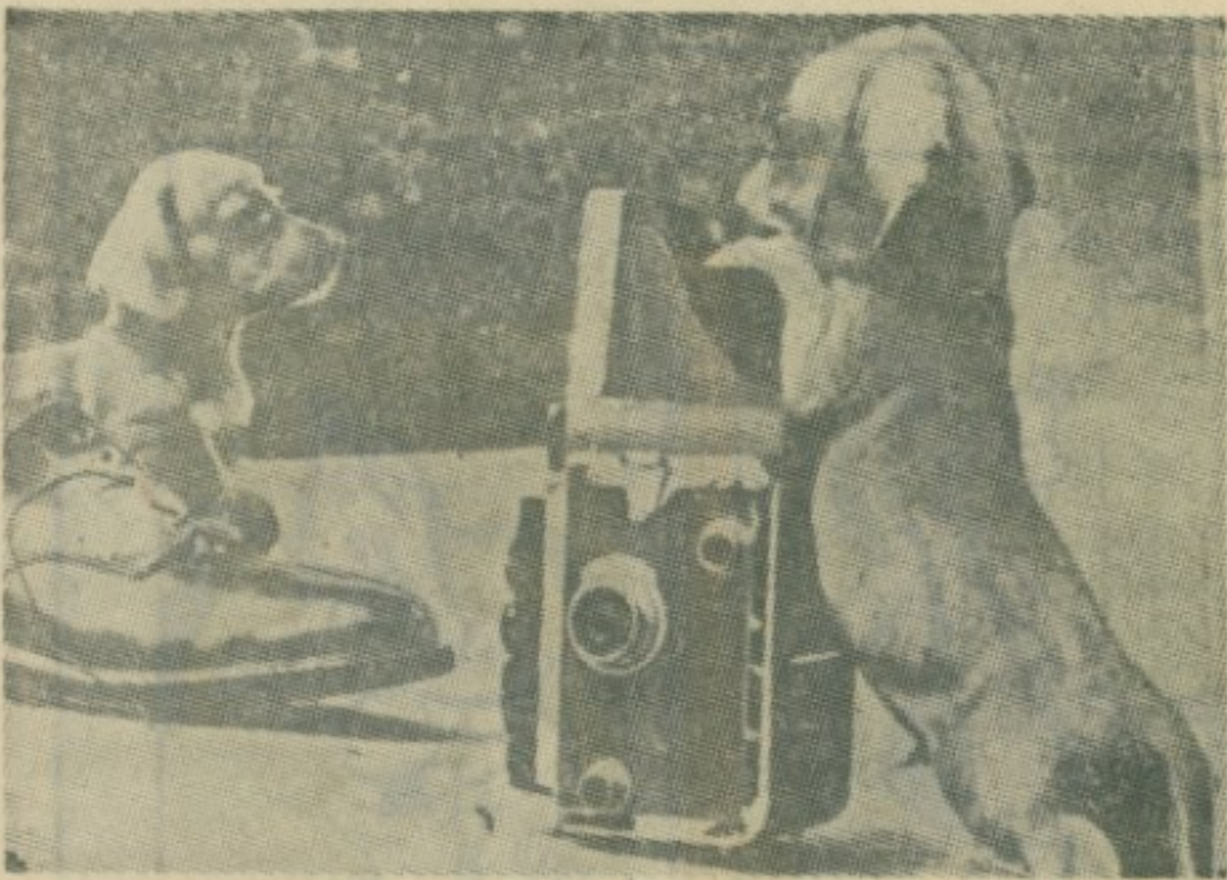
Једног топлог августовског јутра све нас је пробудило кукање кинеског просјака. Јадник је, изгладнео, залутао у логор и прошавши кроз забрањену зону пружио своју мршаву руку са празном алуминијумском конзервом да би му се нешто за јело спустило у њу.

Ускоро су дотрчали командир страже и два војника и одвукли га некуд. Тог јутра видели смо Фујиту како пажљиво разгледа дрвеће у двојшту логора и најзад је показао једну ниску мимозу.

НОВИ ФИЛТЕР

Једна француска компанија је недавно направила нови филтер за пречишћавање воде. Овај једноставни модел директно се ставља на славину кухињске чесме и тако домаћица добија непрекидно здраву — пречишћену воду без мириса и укуса фенола. У овако пречишћеној води скуван чај или кафа задржавају свој укус и мирис.

УЗАЛУД

Од седам недеља старог јазавичара никако није било могуће измамити фотографичан осмех. Његов други „брат“ неуморно се мучи са камером, причао разне анегдоте али узалуд — јазавичар је остао седећи у својој ципели рђаво расположен — презајући од публицијета.

Врачанин и Залоговац

Коста Миличевић, један од првих наших импресиониста поред Милана Миловановића, чија је заједничка изложба под називом „Први наши импресионисти“ организована у Народном музеју у Београду 1961. године — родом је из села Враца крај Скадра. Ту је од руског конзула Орлова заволео сликање у акварелу. Као почетник док је учио сликарство школске 1895/6 године међу дванаест редовних ученика у „Српској сликарској школи“ у Београду коју је држао Чех Кирил Кутлик он је, да би стекао новац за школарину, сликао фирме за београдске радње и потписивао их је са Врачанин. У Народном музеју чувају се само педантно рађени цртежи Миловановића са читким потписом и додатком „Залоговац“ према породичном надимку.

У ФРАКУ

Приликом премијере у Лондону последњег Хичкоковог филма „Птице“, нису толико

пажње привлачили ни славни глумци ни јавни и политички радници колико овај пингвин са својом „свитом“.

Испитивање дечјих очију

Код деце испод шест година честе су мане очију, али се оне не запажају увек на време да би се предузело лечење. Та деца већином пате од главобоље, а доцније настају и тешкоће при читању и учењу. Последице су понекад трајне, а могле су се избећи. Уобичајено испитивање очију помоћу таблице слова различите величине не даје резултате, пошто деца тога узраста не знају да читају и то их само збуњује. Из тог разлога двојица окулиста — професор Г. Карлеваро са туринског универзитета и француски школски лекар др Х. Унјон — створили су „оптохолопедагошки“ метод за испитивање дечјих очију који се већ примењује у неким забавиштима у Француској.

Од слика — 12 једноставних знакова (угао, круг, квадрат, итд.) смирљено је састављена једна игра којом се утврђује ако је дете далековидо. Способност да разликује боје дете показује играјући се доминантно различите боје: црвеним, плавим, зеленим и жути. Модел „звездано небо“ по чијим су ивицама сијалице које на махове блесну служи за утврђивање видног поља, а марионетско позориште са лутком која јури на шиницама за досезање погледа у дубину.

Док се дете забавља овим играчкама стручна неговатељица га посматра тако да оне и не зна да се на њему врши испитивање — стога се сматра да је овај окулистички метод за децу сасвим сигуран.

АПАРАТ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

Минијатурни апарат за гашење пожара, на слици, има величину обичне цепне лампе, али може да угаси пожар у аутомобилу чим се појави.

Касије стране да бисте га лакше превлачили.

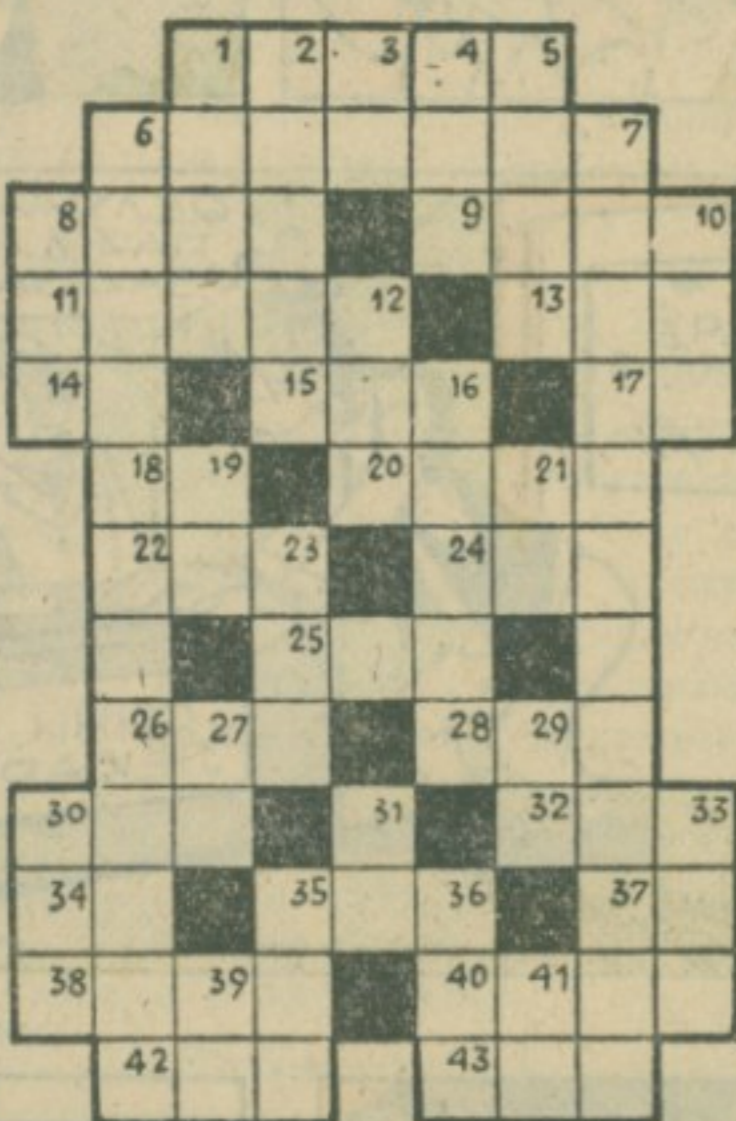
Да бисте поставили абажур потребно је да према нашој слици (3) учврстите челичну жигу на фасунгу сијалице. Абажур у центру (О) натакните на врх жиге а одгоре ставите малу капу С.

Као постоље читаве лампе може вам послужити нека бокаста боца на коју ћете монтирати фасунгу са сијалицом. На крају још добро проверите стабилност целог абажура.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) британ; 6) енглески физичар (19. в.); 8) одобрење за прелаз преко границе; 9) по зми; 11) северноамерички писац (Поен); 13) свежа; 14) предлог; 15) име нашег књижевног и позоришног критичара; 17) слово латинице; 18) притока Дунава у Аустрији; 20) краљи књижевни назив; 22) агрегатно стање воде; 24) део теразија; 25) град у Француској; 26) личноост из једне Шекспирове трагедије; 28) грубо суко; 30) лука на Црногорском пријорју; 32) француски књижевник („Задниш“); 34) слово латинице; 35) император; 37) предлог; 38) држава у Јужној Америци; 40) главни град Гане; 42) добитак (тур.); 43) прост број.

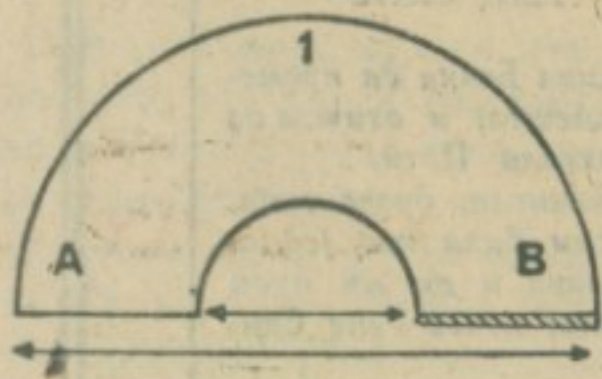
Усправно: 1) плодно место у пустињи; 2) маказе; 3) два суседна слова; 4) име глумице Гарднер; 5) индустријска биљка; 6) име и презиме црногорског књижевника добитника Неговог награде; 7) роман књижевника под 6 усправно; 8) железница; 10) река у Црној Гори; 12) немани; 15) наше полуострво на Јадрану; 19) негација; 21) два самогласника; 23) поклоп; 27) хемијски знак за придијум; 29) хемијски знак за бизмут; 30) једна европска престоница; 31) лична заменица; 33) похвална песма; 35) планина у Србији; 36) посао; 39) музичка нота; 41) два сугласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) „Ревизор“; 7) сав; 8) Назор; 10) Одак; 12) Рама; 13) минус; 15) Љеш; 16) сос; 17) ес; 19) оа; 20) мрави; 22) Акра; 24) Фоба; 26) „Стар“; 27) изум; 28) Искар; 30) ав; 31) ак; 32) Кил; 34) Уна; 35) двоја; 38) тона; 40) Опел; 41) Осака; 42) ата; 43) тло; 44) ура.

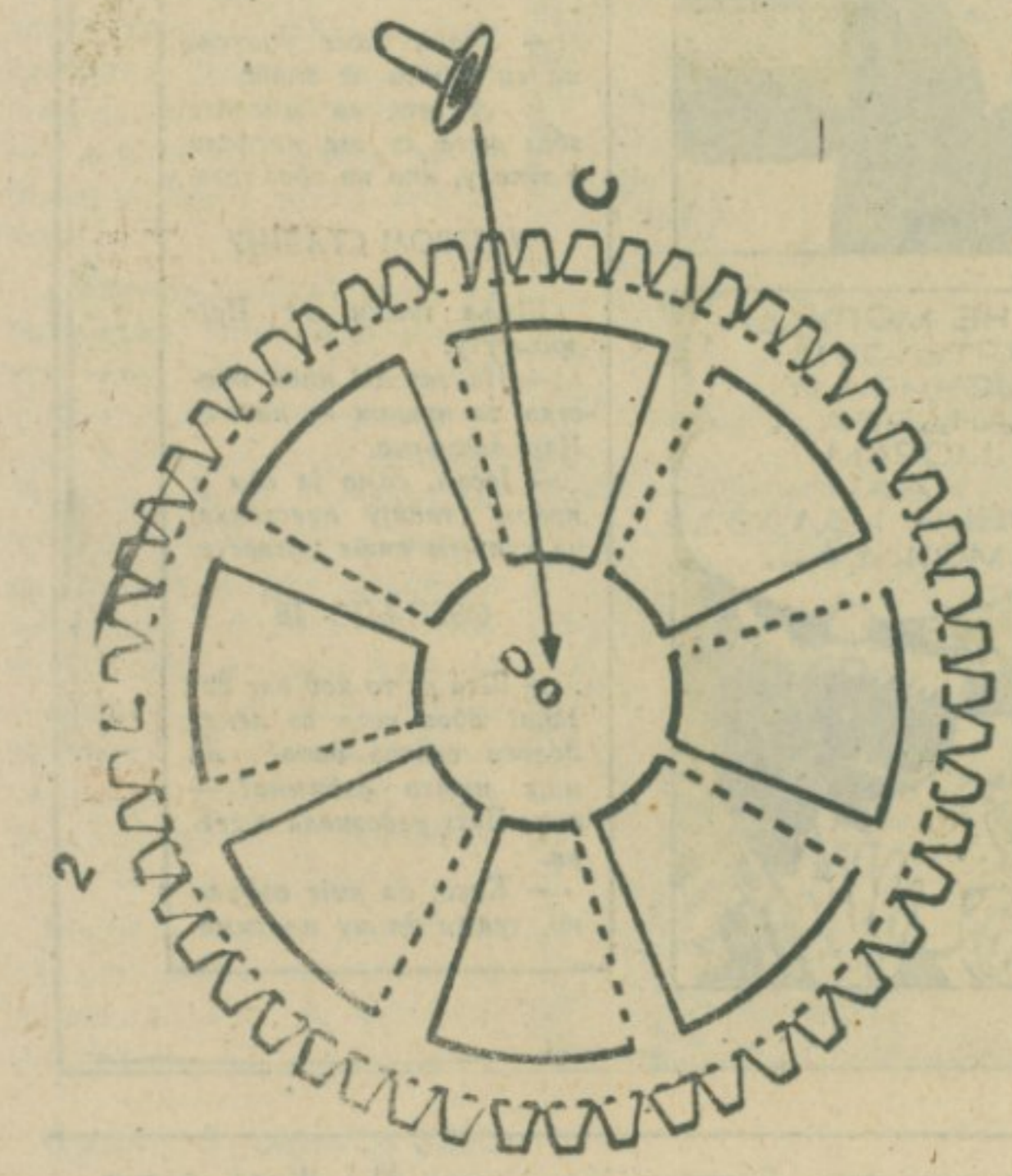
Усправно: 1) радиоактивност; 2) Еванс; 3) Ин; 4) зар; 5) Озаљ; 6) „Ромео и Ђулијета“; 7) Сомс; 9) Рапа; 11) ку; 14) сер; 18) сафир; 20) марка; 21) воз; 22) ас; 23) Рас; 25) ам; 29) акт; 30) ауто; 32) Копар; 33) лава; 35) анал; 37) во; 39) ако.

НАПРАВИ САМ

Ова лампа са покретним абажуром подједнако је интересантна и за одрасле и за децу. Ево њене тајне: абажур се покреће помоћу тоглог ваздуха који зрачи сијалица, покривена њиме, јер његов горњи део, делимично исечен, под сећа на елисе хеликоптера.

Најпре исеците један полукрут од бристол папира према нашем цртежу (1). На овом делу можете према жељи и укусу да нацртате црним тушем: воз, ауто, лептирине, птице или лабце, а затим

Лампа са покретним абажуром

засеците папир на свим тачкама.

Опсеците један круг онег према нашем цртежу (2) са ризиком ивицама која ће послужити да лакше упасујете у горњи отвор абажура. Учртајте и опсеците, са три стране, осам свих крилаца и савијте их по четвртој, тачкастој страни нагоре — супротно од ризике ивица која треба да се савије надолу.

Засеците папир на свим тачкама.

Јесте ли већ чули да...

... према мишљењу лекара ходање по чистом ваздуху је најживотијнији и најбезопаснији.

Ји начин да се ослаби. Тако фудбалери ако претрче 15 км за 90 минута могу да изгубе 2 кг тежине.

... прецизне карте морског дна израђене су сада само за 2% укупне површине океана.

... фијAKER је добио име због тога што се први локал за изнајм-

љивање кола налазио, 1640. године, у хотелу Сен-Флакр у Паризу.

... у музеју Ермитаж у Лењинграду налази се сачуван најстарији познати тепих: направљен је у Алтају између 400. и 300. године пре наше ере, а велик је 1 x 1,4 метар.

... до XVIII века кафе је у француски двор стизала директно из луке Мока у Арабији, и

тако је тај назив за најбољу и најскупљу кафу остао и до данас.

... други светски рат је најскупљи рат у историји: материјалне штете превазиласе оне у свим досадашњим ратовима заједно.

... Стентор, грчки ратник, један од Хомерових јунака, имао је тако снажан глас да се

ни 50 људи који су углас викали нису могли чути тако далеко као он сам.

... један француски кобасичар је недавно направио за једну болницу кобасицу дугачку 3,80 метра.

... као и многе речи које означавају ткањене и шевниот и жерсеј су географског порекла. Шевниот долази од оваца одгајених у брдима Шевниот у Шкот-

ској (некалеко од речице Твид где се натапа вуна) док жерсеј води порекло са острва Жерсеј у коме се још у средњем веку производила најфинија вуна.

ПОХНА ЗАРАД

Ква-Ква!

Убеђује Паја Патак

ЛЕГИТИМНА ОДБРАНА

У школи учитељ пита ко зна да објасни шта је то легитимна одбрана.

— Знам ја — каже Паја — то је кад ја сам морам да потпишем своју ћачку књижицу.

РЕНЕ САНС

Решила Белка да промени наменатај и отишла да се похвали Пати.

— Замисли, драга моја, јуче сам била код једног антиквара и он ми нуди наменатај неког Рене Санса.

ИМА ПРАВО

— Влајо, каже учитељ, па ти ништа не знаш.

— А шта ви мислите због чега су ме послали у школу, ако не због тога.

У ПРВОМ СТАДИЈУ

Шиља тражи од Паје цигарету.

— Па зар ти ниси престао да пушиш — пита га Паја зачуђено.

— Јесам, само ја сам у првом стадију престанка, не купујем више цигарете.

ОЗБИЉНО ЈЕ

— Шта се то код вас догађа? Због кога то лекар долази сваког дана? Да није нешто озбиљно? — пита Пату радознала сусетка.

— Како, да није озбиљно, тражи да му платимо.